

Предметна програма

Ред. бр. 1		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	АНАТОМИЈА			
2.	Код	ЗФМ100122			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Прва година / I семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	5
8.	Наставник	Проф. д-р Светлана Јовевска			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со анатомијата како морфолошка наука, совладување на стручната терминологија, комплетно изучување на локомоторниот систем на екстремитети. Запознавање со анатомијата на градниот кош, абдоменот и карлицата, како и скелетотопските и холотопските соодноси на органите во овие телесни празнини.				
11.	Содржина на предметната програма: <i>Теоретска настава</i> Вовед во анатомијата и остеологијата, видови на коски, составни делови на коски, стручна терминологија, коски на неподвижниот и подвижниот дел на горниот екстремитет, коски на неподвижниот и подвижниот дел на долниот екстремитет, коски на градниот кош и трупот; Вовед во синдезмологијата, поим за зглоб, составни делови на зглобот, видови на зглобови, синдезмологија на горниот екстремитет, синдезмологија на трупот и долниот екстремитет; Миологија, ангиологија и неврологија на горен екстремитет, миологија, ангиологија и неврологија на долен екстремитет; Ориентација на коски: клучна коска, лопатка, надлактица, коски на подлактица (радиус и улна) и делови на градниот кош, градба на дојката, Органи на ситемот за дишење, Органи на ситемот за крвоток. Абдоминален сид - мускули, васкуларизација, инервација, соодноси				

	<p>Органи во абдоминалната празнина - перитонеум, хранопроводник, желудник, органи во абдоминалната празнина-тенко и дебело црево, црн дроб, жолчни патишта, панкреас; Слезенка, бубрег, надбубрежна жлезда, уринарни патишта, карлична празнина-граници и градба; мочоводни органи, женски полови органи, машки полови органи; Артерии на главата и вратот, венски и лимфни садови во главата и вратот; Кранијални нерви-број номенклатура, соодноси, кранијални нерви - инервациони подрачја; Органи на главата и вратот-топографија, соодноси, ендокрини жлезди; Органи од дигестивниот систем во главата и вратот, органи од респираторниот систем во главата и вратот; Сетилни органи, око и уво, нервен систем, градба, видови на нервни влакна, поделба на нервниот систем, коморен систем; Рбетен мозок, ромбест мозок, среден мозок, меѓумозок, голем мозок, обвивки на мозокот.</p> <p><i>Практична настава</i></p> <p>Ориентација на коски: клучна коска, лопатка, надлактица, коски на подлактица (радиус и улна). Скелет на шака: рачје (китка на шака), метакарпални коски и коски на прстите, граден кош и рбет, скелет на појасот на долниот екстремитет-карлична коска; скелет на крсна и тртична коска, скелет на натколеница - бутната коска, и коски на потколеница-голеница, лисница, чашка; Скелет на стапалото - коски на ножјето, доножјето и прстите на стапалото; Зглобови на горниот екстремитет, градниот кош и рбетот, зглобови на долниот екстремитет, мускули и крвни садови на горен екстремитет; Мускули и крвни садови на долен екстремитет, инервација на горен и долен екстремитет, граден кош - градба на сидови, поделба на медијастинум, граници, состав, топографиј, медијастинални органи-соодноси; градба и топографија на системот за дишење; Градба на системот за крвоток-срце и големите крвни садови; топографија и соодноси, абдоминален сид-градба: мускули, соодноси на мускулите со органите, васкуларизација и инервација. Ориентација во абдоминална празнина-перитонеум, хранопроводник, желудник, топографија и соодноси; Топографија на органи во абдоминалната празнина-градба и ориентација на тенко и дебело црево, ориентација на модели на црн дроб, жолчни патишта, панкреас, ориентација на модели на слезенка, бубрег, надбубрежна жлезда, анатомија на уринарни патишта; Карличен сид - градба, топографски соодноси на органите, карлични органи, Карлична празнина - мочоводни органи, соодноси со другите органи, васкуларизација и инервација, женски полови органи - ориентација, соодноси со другите органи, машки полови органи-ориентација, соодноси со другите органи; Васкуларизација на главата и вратот, венски, лимфен систем на главата и вратот; Кранијални и спинални нерви, усна празнина; Органи на дигестивниот систем сместени во главата и вратот, органи на респираторниот систем сместени во главата и вратот; Носна празнина - анатомски делови, градба, функција, ендокрини жлезди-топографија, соодноси; Око - анатомска градба, соодноси, анатомија на орбита, уво-анатомска градба, соодноси со други органи; Сетилни органи за вкус, мирис, допир и рамнотежа, вегетативен нервен систем - анатомска поделба, функција.</p>	
12.	Методи на учење: Интерактивна настава, поединечни консултации со студенти.	
13.	Вкупен расположив фонд на време	5 ЕКТС x 30 часови = 150 часови (3+2)

14.	Распределба на расположливото време		45+30+15+15+45		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.		45 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.		30 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи		15 часови
		16.2.	Самостојни задачи		15 часови
		16.3.	Домашно учење - задачи		45 часови
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови			70 бодови
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови
	17.3.	Активност и учество			20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби		
20.	Јазик на кој се изведува наставата			Македонски	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Самоевалуација	
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		РБ	Автор	Наслов	Издавач
	1.	А. Карговска-Клисарова, Н. Ѓорѓевиќ - Христова, Д. Тосовска-Лазарова	Анатомија на човекот - Osteологија	Просветно дело	1992

		2.	A. Карговска-Клисарова	Анатомија на човекот – Рака и граден кош Анатомија на човекот - Нога	Просветно дело	1992
		3.	Светлана Јовевска	Авторизирани предавања	УГД, Штип	
22.2.	Дополнителна литература					
	РБ	Автор	Наслов	Издавач	Година	
	1.	R. D. Sinelnikov	Анатомски атласи на човекот (I, II, III дел)	Medicine	1978	
	2.	F.N. Netter	Atlas of human anatomy	Elsevier	Последно издание	

Ред. бр.2		Предметна програма од прв циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	ОСНОВИ НА ХУМАНА ГЕНЕТИКА				
2.	Код	3FM100222				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари				
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус				
6.	Академска година / семестар	Прва /прв	7.	Број на ЕКТС кредити	3	
8.	Наставник	Проф.д-р Елена Дракалска Серсемова				
9.	Предуслови за запишување на предметот	/				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Едукација на студентите за основите на клеточната градба и генетски принципи и законитости кои важат при наследувањето, како и променливоста на наследниот материјал.					
11.	Содржина на предметната програма:					

Предавања:

1. Вовед во хуманата генетика; Цитолошки основи на наследувањето. Морфологија, физиологија и градба на клетка.
2. ДНК и РНК; Транскрипција, транслација, репликација на ДНК.
3. Наследување на својствата- принципи, интеракции на гени. Гени –поим, структура и функција. Генетско наследување: геном,генотип,генетски код, алели, пенетрабилност и експресивност на гени
4. Градба и функција на хромозомот. Видови и анализа на хромозомите.
5. Митоза и Мејоза; Генетска регулација на клеточната делба.
6. Автосомно и рецесивно наследување.
7. Х-поврзано наследување; интермедиерно и кодоминантно наследување. Автосомни и Хповрзани генетски болести
8. Нумерички хромозомски аберации: анеуплоидија, хетероплоидија, моносомија, нулисомија, трисомија. Структурни аберации: делеции, дупликации, транслокации, инверзии.
9. Мутации. Мутагени фактори.
10. Генетска основа на малигнитет (канцер).
11. Генетско тестирање.
12. Генетски инженеринг; Генетска терапија

Вежби:

1. Запознавање со принципите на молекуларно-биолошки и генетски техники. Основни принципи при работа во молекуларно-биолошка и генетска лабораторија.
2. Основни принципи на наследувањето. Менделеево наследување.
3. Наследување на комплексни генетски заболувања.
4. Изолација, квантификација, сепарација и визуализација на ДНК.
5. Изолација, квантификација, сепарација и визуализација на РНК.
6. Изолација, квантификација, сепарација и визуализација на протеини.
7. Полимеразна верижна реакција (PCR), RT-ПСТ, qPCR.
8. Флуоресцентна in situ хибридизација (FISH) и имунобоење.
9. Western blot и southern blot.

	10. Анализа на ДНК секвенција. Користење на бази на податоци. SNP.			
	11. Секвенционирање на ДНК			
	12. Популациона генетика.			
12.	<p>Методи на учење:</p> <p>Теоретска настава</p> <p>Интерактивна настава: предавања во голема група со дискусија и ангажирање на студентите, мултимедијална настава, постојан контакт on-line со студентите.</p> <p>Практична настава</p> <p>Практични лабораториски вежби во мали групи, аудиториски вежби</p>			
13.	Вкупен расположив фонд на време	3 ЕКТС x 30 часа= 90 часа		
14.	Распределба на расположливото време	30+15+15+15+15=90 часа (2+1+0)		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часа
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	15 часа
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часа
		16.2.	Самостојни задачи	15 часа
		16.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		70 поени
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 поени
	17.3.	Активност и учество		20 поени
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)

		од 91 до 100 бода	10 (десет) (А)			
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Дарко Бошнаковски	Молекуларна биологија со генетика	УГД	2013
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.		Essentials of Genetics	Klug, Cummings and Spencer	Benjamin Cummings	2012	

Ред. бр.3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ХИСТОЛОГИЈА СО ЕМБРИОЛОГИЈА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	ПРВА / 1 сем.	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Проф. д-р Невенка Величкова			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	<p>Цели на предметната програма (компетенции):</p> <p>Целта на овој предмет е студентите да се запознаат со општата и специфична хистолошка градба и структура на сите ткива, органи и органски системи во организмот.</p> <p>Специфични цели:</p> <p>Изучувајќи го овој предмет студентите ќе се здобијат со елементарни знаења од областа на Хистологијата, како и специфични знаења и вештини за изработка на хистолошки препарати, кои како техники и методи се посебно битни за оваа студиска програма. Знаењата кои ќе ги стекнат студентите по овој предмет ќе им помогнат за совладување на други предмети или модули предвидени во оваа студиска програма.</p> <p>Компетенции:</p> <p>Студентите ќе се стекнат со специфични компетентности во препознавањето и идентификацијата на различни ткива и клетки во организмот, ќе можат самостојно да изработат хистолошки препарат и да разликуваат појава на артефакти и дисторзии евентуално присутни на самиот препарат.</p>				
11.	<p>Содржина на предметната програма:</p> <p>Теоретска настава</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Епителни или покровни ткива 2. Соединително ткиво 3. Мускулно ткиво 4. Нервно ткиво 5. Гастроинтестинален систем 				

	6. PEC 7. Респираторен систем. Урогенитален систем 8. Нервен систем. Ендокрин систем 9. Сперматогенеза и оогенеза 10. Ембрионален развојот 11. Органогенеза 12. Плацентација Практична настава 1. Изработка на трајни хистолошки препарати 2. Епителни или покровни ткива 3. Соединително ткиво 4. Мускулно ткиво 5. Нервно ткиво 6. Гастроинтестинален систем 7. Жлезди во гастроинтестинален систем 8. PEC 9. Респираторен систем. Урогенитален систем 10. Нервен систем. Ендокрин систем 11. Сперматогенеза и оогенеза 12. Плацента. Ембрионални листови			
12.	Методи на учење: Предавања, вежби, семинариуми, истражувачки и практични активности			
13.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 =120 часа		
14.	Распределба на расположивото време	30+30+30+15+15=120 часа		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	30 часа
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часа
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часа
		16.2.	Самостојни задачи	15 часа
		16.3.	Домашно учење	15 часа
17.	Начин на оценување			

	17.1.	Тестови		70 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)
			од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
			од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.	
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација	

22.	Литература				
	Задолжителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22. 1.	1.	Луис Карлос Жунквеира, Хосе Карнеиро	Основи на хистологијата		
	2.	Хистологија со ембриологија	Нада Митева		
	3.	Хистологија со ембриологија	Невена Костовска, Лилјана Миленкова		
	Дополнителна литература				
22. 2.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.				

Ред. бр.4		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	КОМУНИКАЦИСКИ ВЕШТИНИ И МЕДИЦИНСКА ЕТИКА			
2.	Код	ЗFM100422			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Прва година / I семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	Проф. д-р Гордана Панова			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Запишана I година			
10.	<p>Цели на предметната програма (компетенции):</p> <p>Познавање и разбирање на основните комуникациски законитости и потреби на поединецот за комуницирање со другите луѓе; Организирање на активно и самостојно учење на комуникациските вештини и подготовка на студентите за ефикасно учење на основните комуникациски вештини; Оспособување за воспоставување ефикасна комуникација помеѓу вработените здравствени работници, пациентите и нивните роднини и пријатели, како формирање на feedback информации за успешното комуницирање, со посебен акцент врз комуницирањето во здравството; Оспособување на комуникациските предности, соработка и тимска работа на Универзитетот и во здравствените установи; Усвојување на основните етички и социолошки значења за медицината и работата во медицината; Оспособување на идните стручни лица за согледување и лечење и нега на пациентот како комплексна биопсихосоцијална единка.</p>				
11.	<p>Содржина на предметната програма:</p> <p>Теоретска настава:</p> <p>Комуникација (дефиниција, вербална и невербална, комуникациски стилови); Важност на невербалната комуникација, говорот на телото; Способност за слушање, бариери за добра комуникација, преговарање; Комуникација помеѓу здравствените работници (кодекс на однесување, обраќање, облекување); Комуникација пациент – лекар, пациент – здравствен работник (проблематични реакции, адекватни реакции); Техника на решавање проблеми и релаксациони техники; Burnout (дефиниција, узорци, начин и</p>				

	совладување); Агресивен комуникациски стил и пасивен комуникациски стил; Комуникација на здравствените работници во сите здравствени институции, амбуланти, болници, клиници, санаториуми; Комуникацијата во примарната здравствена заштита (систематски прегледи, самосфаќање, самопочитување); Сеопфатни цели на лекарските интервенции; Поим за конфликт, комуникација во „токсични односи“; Кодекс на убаво однесување; Концептуална рамка на медицината, историски преглед на медицината како наука и пракса; Клиничка медицина и етички проблеми на клиничката работа; Историја на медицинската етика: Хипократова заклетва и етички кодекси; Медицинската етика во пракса: специфичности на медицинската етика, деонтологија, медицинска тајна, поделена тајна, јатрогенизација, еутаназија, етичка и кривична одговорност на лекарот, етика на медицинските истражувања; Медицинско право: основни проблеми и аспекти.			
12.	Методи на учење: Интерактивна настава, предавања во групи, дискусија и ангажирање на студентите, мултимедијална настава, е-учење, поединечни консултации со студентите и консултации во групи.			
13.	Вкупен расположив фонд на време	2 ЕКТС x 30 часови = 60 часови (2+0+0)		
14.	Распределба на расположливото време	30+0+15+0+15		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови
		16.2.	Самостојни задачи	
		16.3.	Домашно учење - задачи	15 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		70 бодови
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)

		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Гордана Панова	Комуникациски вештини	УГД, Штип	2019
		2.	Гордана Панова	Медицинска етика	УГД, Штип	2011
		3.	Hilde Eide, Tom Eide	Komunikacija sestra – pacijent	Удружење медицинских сестара и техничара Београд	2005
		Дополнителна литература				
	22.2.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Гордана Панова	Медицинска етика со деонтологија	УГД, Штип	2014
		2.	Р. Ц. Петерсон	Медицинско право, етика и биоетика	Биоконто – Игало	2008
3.		К. Р. Сетурман	Комуникациски вештини во клиничката пракса	Табернакул	2010	

Ред. бр. 5		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ЗДРАВСТВЕНА НЕГА 1			
2.	Код	ЗFM110122			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Прва година / I семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	11
8.	Наставник	Проф. д-р Гордана Панова			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Запишана I година			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со основните начела на сестринската професија и негата како нејзин составен дел; Развивање на свеста и здобивање на одговорност за сопственото здравје, но и разбирање на важноста на здравјето на индивидуалецот и општеството; Апсолвирање на важноста на здравствената нега за време на лекувањето; Апсолвирање на улогата на медицинската сестра/медицинскиот техничар во текот на здравствената нега и прифаќање на принципите на работа со пациенти; Употребување на теоретското знаење од здравствената нега во изведувањето на негователските интервенции; Совладување на современите концепти и методи на работа во доменот на здравствената нега; Сфаќање на важноста на работата во група, како дел од здравствениот тим.				
11.	Содржина на предметната програма: Теоретска настава: Дефиниции, значење и историски развој на здравствената нега како професија; Здравствената нега како интегрален дел од здравствениот систем; Медицинска сестра/медицински техничар: профил на професија, одговорност кон сопственото здравје, персонален и професионален развој, цели, функции и поле на работа; Здравствена нега и				

<p>здравствен тим; Теории и модели на здравствената нега; Науката и здравствената нега (поле на истражување); Здравствената нега и нејзиниот однос кон здравјето и болеста; Нивоа на активности и превенција, современ пристап кон здравјето и здравствената нега (цели на СЗО, интердисциплинарен и мултидисциплинарен приод); Основни методи на работа во доменот на здравствената нега, процес на здравствена нега; Процена на психички, физички и социјален статус на пациентот од аспект на здравствена нега (методи на процена, негователна анамнеза, негователна дијагноза); Професионална комуникација; Имплементација на здравствената нега; Континуитет на здравствената нега; Стандарди во здравствената нега; Одржување на квалитетот на здравствената нега; Интервенции во здравствената нега во однос на: прием на болен, документација, трансфер, испис, партиципација во дијагностичко – терапевтски и рехабилитациони програми.</p> <p>Практична настава:</p> <p>Прием на болен, отпуст од болница, документација; Увид и контрола на околината, одржување на околината и опкружувањето на болниот, хигиена на болниот; Животни функции на болниот; Физички преглед и оцена на здравствената состојба на болниот; Хранење на болен; Помош на болен при физиолошки излучувања; Помош на болен при движење; Одржување на дишните патишта при лекување на болен со кислород; Земање на примероци крв за анализа; Апликација на лекови; Подготвување на болен за дијагностички и терапевтски процедури; Придружба и транспорт на болен; Подготвување на умрен.</p>				
12.	Методи на учење: Предавање, вежби, консултации.			
13.	Вкупен расположив фонд на време	11 ЕКТС x 30 часови = 330 часови (3+4+12)		
14.	Распределба на расположливото време	45+60+15+180+30		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	45 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	60 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови
		16.2.	Самостојни задачи	180 часови
		16.3.	Домашно учење - задачи	30 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		70 бодови

	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови	
	17.3.	Активност и учество			20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода			5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода			6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода			7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода			10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Sepec, S.	Standardizirani postupci u zdravstvenoj njezi	Medicinska naklada, Zagreb	2018
		2.	Ликар Душан	Општа и специјална нега на болен	Табернакул, Скопје	2000
		3.	Бархаш, П. А.	Нега на болен и медицинска техника	Табернакул, Скопје	2010
		4.	Гордана Панова	Здравствена нега	УГД, Штип	2017
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година

		1.	Фучкар, Г.	Процес на здравствена нега	Здравствена школа, Загреб	2007
		2.	Крстиќ, А.	Нови содржини на сестринската работа	Медицински факултет, Белград	2005
		3.	Шољакова, М. и сор.	Здравствена нега	УКИМ, Скопје	2012
		4.	Тијаниќ, М.	Здравна нега	Научна КМД, Београд	2009

Ред. бр. 6		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	МЕДИЦИНСКА ПСИХОЛОГИЈА			
2.	Код	ЗФМ100522			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	1 година/ 1 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	3
8.	Наставник	Проф. д-р Ленче Милошева			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): -Запознавање со основните концепти и задачи на клиничката и здравствената психологија и нивната применливост во медицинскиот контекст. -Познавање и разбирање на поимите, структурата, психичките процеси на личноста и промени во различни развојни периоди; реакциите на личноста на болест. -Запознавање со биопсихосоцијалниот модел на здравје, психолошките аспекти на соматските болести, како и некои од најчестите ментални растројства. -Запознавање со основните принципи на психолошкиот пристап, подготовка и спроведување на психолошки интервенции со болни и /или хоспитализирани пациенти. -Знаење и методи за одржување и промоција на менталното здравје и благосостојба. -Развивање на комуникациски вештини (лекар/здравствени сор./пациент).				
11.	Содржина на предметната програма: 1.Вовед во медицинската психологија како наука (Клиничката и здравствената психологија во медицински контекст). Биопсихосоцијален модел на здравје и болест. 2.Психички развој на човекот. Теории на психички развој. 3.Психологија на дете и адолесцент. Психологија на возрасен и стареење. 4. Базични психолошки процеси: Емоции; Мотивација; Учење;Осет и перцепирање; Внимание; Помнење; Мислење и решавање на проблеми.				

<p>5. Психологија на болен. Психолошки аспекти на хоспитализацијата. Детето како пациент. Возрасен пациент. Геријатриски пациент. Психолошка подготовка за медицински испитувања и оперативни зафати; интензивна нега.</p> <p>6. Психологија и психофизиологија на болка.</p> <p>7. Комуникација во здравството и комуникациски вештини.</p> <p>8. Стрес, здравје и болест. Резилиентност и справување со стрес. Пострауматско стресно растројство.</p> <p>9. Психосоматски болести. Психоневроимунологија, AIDS и канцер.; Психоонкологија; Психолошки аспекти на : хронични и терминални болести; кардиоваскуларни болести, мозочни удари; бременост и породување.</p> <p>10. Смрт и умирање. Психолошки аспекти на соочување со хронични и терминални болести.</p> <p>11. Синдром на изгорување. Burn out синдром.</p> <p>12. Менталното здравје и менталните растројства. Советување.</p>				
12.		<p>Методи на учење: : Теоретска настава. Интерактивна настава: предавања во голема група со дискусија и ангажирање на студентите. Мултимедијална настава. Е-учење. Поединечни консултации со студентите и консултации во групи. Практична настава Практични вежби во мали групи. Завршна вежба.</p>		
13.		Вкупен расположив фонд на време		3 ЕКТС x 30 часови=90 часови
14.		Распределба на расположливото време		30 + 15 + 15 + 15 + 15 = 90 часа (2+1+1)
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	Интерактивни предавања 30 часа
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	Семинариуми 15 часа
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	Тимски проектни задачи и презентација 15 часа
		16.2.	Самостојни задачи	15 часа

		16.3.	Домашно учење	15 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови			40
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10
	17.3.	Активност и учество			20
	17.4	Завршен испит			30
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.		
20.	Јазик на кој се изведува наставата			Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Самоевалуација	
22	Литература				
22.1.	Задолжителна литература				
	РБ	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Милошева, Л.	Авторизирани предавања; презентации; наставен материјал; достапен на Медицинска психологија – курс на е-учење	УГД, ФМН	2021
	2.	Милошева, Л.	Развојна психологија	УГД; Штип	2013
	3.	Taylor, S.E.	Health Psychology	New York: McGraw-Hill Edu.	2015
	22.2.	Дополнителна литература			
	РБ	Автор	Наслов	Издавач	Година

		1.	El-Hay, M.A.A	Understanding Psychology for Medicine and Nursing Insights and Applications	Routledge	2020
		2.	Marks, D.F., Murray, M., & Evans, B.	Health psychology: Theory, research, and practice	London: SAGE	2011

Ред. бр.7		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ФИЗИОЛОГИЈА И БИОХЕМИЈА			
2.	Код	ЗФМ100622			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки Универзитет „Гоце Делчев“, Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	ПРВА / 2сем.	7.	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Насл. Доц. Зоран Ханџиски Проф. д-р Татјана Рушковска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со нормалното функционирање на човековото тело и основните механизми на биохемиско-физиолошката функција на органските системи и организмот во целина. Во текот на практичната настава студентите своите теоретски знаења ќе ги проверуваат со изведување на вежби и експерименти во лабораториски услови и притоа ќе можат се запознаат со одредени реакции во in vitro услови.				
11.	Содржина на предметната програма: <u>Теоретска настава</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вовед во Физиологијата, функционална и клеточна организација на телото. Телесни течности. Крв. 2. Мускулен и кардиоваскуларен систем. 3. Нервен и респираторен систем. 4. Дигестивен и уринарен систем. 5. Ендокрин и репродуктивен систем. 6. Систем на сетила. Терморегулација и метаболизам. 7. Дефиниција на Биохемијата. Фази во работниот процес во клиничко-биохемиска лабораторија. Вода и минерални соли. Ацидо-базна рамнотежа. 8. Протеини. Аmino киселини. Пептиди. Основи на метаболизмот на протеините. Уреа. Протеини во крвната плазма. Хемоглобин: улога, хемиски состав и катаболизам. Билирубин. 				

	<p>9. Ензими Основни својства на ензимите. Номенклатура и класификација. Активен центар. Кинетика на ензимските реакции. Основи на клиничката ензимологија. Дијагностичко значење на позначајните ензими.</p> <p>10. Липиди. Основни својства и класификација на липидите. Основи на метаболизмот на липидите. Липопротеини во крвната плазма.</p> <p>11. Јаглехидрати. Моносахариди. Олигосахариди. Полисахариди. Основи на метаболизмот на јаглехидратите. ГТТ и гликозилиран хемоглобин.</p> <p>12. Нуклеински киселини. Витамини, нивни својства и поделба.</p> <p><u>Практична настава</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основни елементи и функција на крвта и крвната плазма. 2. Срце и автоматизам на работа на срцето, фактори кои делуваат на срцевата работа и нејзина регистрација. 3. Нервно-мускулен систем, мионеврална врска. Систем за дишење и витален капацитет. 4. Ресорпција на хранливите материи и давање на инјекции. Плука, желудочен сок, жолчка. Уринарен систем. 5. Ендокрини жлезди. Женски и машки репродуктивен систем. 6. Мариотов опит, Ишихара тест. Промет на материите и енергијата и одредување на калоричната вредност на хранливите материи. 7. Основни мерки за заштита при работа во биохемиска лабораторија. Земање на венска и капиларна крв. Избегнување на грешки во преаналитичката фаза. Пипетирање. Фотометрирање. 8. Протеини.Таложење и денатурација на протеините. Квалитативно и квантитативно одредување на вкупните протеините. Албумини. 9. Ензими. Влијание на активатори и инхибитори врз ензимската активност на плунковата амилаза. 10. Липиди. Растворливост на липидите. Докажување на холестерол според Salkowski. Одредување на концентрацијата на вкупен холестерол во серум. Одредување на концентрацијата на триацилглицероли во серум. 11. Јаглехидрати. Фелингова проба. Одредување на концентрацијата на глукоза во серум со GOD-PAP метода. 12. Одредување на концентрацијата на глукоза во серум со метода со хексокиназа. Прирачен глукометар. Одредување на глукоза и кетонски тела во урина со тест-ленти.
12.	<p>Методи на учење:</p> <p><u>Теоретска настава:</u> Интерактивна настава: предавања во голема група со дискусија и ангажирање на студентите; Мултимедијална настава; E-learning; Постојан контакт on-line со студентите; Поединечни консултации со студентите и консултации во групи.</p> <p><u>Практична настава:</u> Практични лабораториски вежби во мали групи; Аудиториски вежби;</p>

	Завршна вежба.				
13.	Вкупен расположив фонд на време		6ЕКТСx30 часа=180часа		
14.	Распределба на расположивото време		45+45+15+15+60=180 часа		
15.	Форми на наставните активности		15.1.	Предавања- теоретска настава	45 часови
			15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	45 часови
16.	Други форми на активности		16.1.	Проектни задачи	15 часови
			16.2.	Самостојни задачи	15 часови
			16.3.	Домашно учење	60 часови
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови			70 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови
	17.3.	Активност и учество			20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација		
22.	Литература				
	22.1	Задолжителна литература – Биохемија			
		Рбј	Автор	Наслов	Издавач

		1.	Татјана Рушковска	Основи на Биохемија – Рецензирана скрипта	УГД	2012
		2.	Татјана Рушковска	Основи на биохемија – Рецензиран практикум	УГД	2012
		3.	Слобода А. Џекова- Стојкова и соработници	Биохемија	Медицински факултет Скопје	1999
		4.	Дејвид Л. Нелсон и мајкл М. Кокс,	Ленинџер Принципи на Биохемијата	НИД Микена Битола Преведен учебник – Проект на Владата на РМ	
22.2	Дополнителна литература – Биохемија					
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
	1.	J. Koolman and K.H. Roehm	Color Atlas of Biochemistry, Second edition, revised and enlarged	Thieme, Stuttgart – New York	2005	

22.	Литература				
22.1	Задолжителна литература – Физиологија				
	РБ	Автор	Наслов	Издавач	Годи на
	1.	Gayton С.А..	Физиологија човјека и механизми болести.	Медицинска наклада, Загреб.	1995
	2.	Трајковски В.	Физиологија со функционална анатомија	Филозофски факултет, Институт за дефектологија, Скопје.	2007
	3.	Ицко Ѓоргоски, Митко И. Младенов	Физиолошки практикум	ПМФ-Скопје	2006

		Дополнителна литература – Физиологија				
		РБ	Автор	Наслов	Издавач	Год.
22.2	·	1.	Практикум по физиологија со функционална анатомија	Трајковски В, Рашиќ О.	Филозофски факултет, Институт за дефектологија, Скопје.	2008
		2.	Physiology	Linda Costanzo	Saunders	2006
		3.	Human Physiology: The Mechanisms of Body Function - 8th Edition	Arthur Vander and James Sherman and Dorothy Luciano	McGraw-Hill Education	2006

Ред. бр. 8		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	МИКРОБИОЛОГИЈА СО ПАРАЗИТОЛОГИЈА			
2.	Код	3FM100722			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Прва година / II семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Д-р Голубинка Бошевска, вонреден професор			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Основна цел на предметот е студентите да се запознаат и да стекнат солидни теоретски и практични знаења од областа на микробиологијата и паразитологијата.				
11.	Содржина на предметната програма: Теоретската настава е поделена на две целини: Општ дел и Специјален дел. Во <u>општиот дел</u> студентите се запознаваат со: историскиот развој на микробиологијата како наука, значењето на микроорганизмите, класификација, таксономски категории, номенклатура, големина, облик и распоред на бактериите, градба на бактериска клетка: обвивки, цитоплазма, израсстоци, спори кај бактериите, подвижност, услови за растење и размножување, фази на размножување, бактериски колонии, хемиски состав, метаболизам, механизам на исхрана на бактериите, метаболизам на енергија, метаболизам на нуклеинските киселини, репликација на ДНК, разградување на нуклеинските киселини, генетика на бактериите, фенотипски и генотипски варијации кај бактериите, пренесување на гени, распространетост на микроорганизмите, асоцијации на микроорганизмите, патогеност и вируленција, неспецифична и специфична одбрана (имунитет) кај луѓето, имунотерапија и имунопрофилакса, антибиотици и хемиотерапевтици, резистенција на микроорганизмите кон хемиотерапевтиски средства, несакани дејства на хемиотерапевтиците. Во <u>специјалниот дел</u> студентите се запознаваат со најважните бактерии, вируси, габички и паразити: аеробни и анаеробни Грам позитивни и негативни коки, најзначајни Грам негативни бацили, Грам позитивни бацили (спорогени и неспорогени), спирални бактерии, микобактерии, кламидија; морфологија, градба класификација и размножување на вируси, значење на вирусните инфекции, најзначајни ДНК и РНК вируси; морфологија,				

	градба, класификација и размножување на габички, најважни причинители на површни и системски микози; морфологија, градба, класификација и значење на одредени паразити.			
	<p>Практичната настава опфаќа запознавање со: принципите на безбедност при работа во микробиолошка лабораторија; земање, пакување и испраќање на материјал за микробиолошко испитување; стерилизација и дезинфекција; микроскоп и микроскопски испитувања на микроорганизмите (светлосен микроскоп, флуоресцентен микроскоп, електронски микроскоп); боене на микроорганизмите (Грам, Ziehl – Neelsen); хранителни подлоги и култивирање на микроорганизмите; идентификација на бактериите (класични биохемиски реакции, автоматски системи за идентификација); испитување на осетливоста на бактериите кон хемиотерапевтски средства / антибиограм (класични дифузиони и дилуциони методи, автоматски системи, Е-тест); класични серолошки реакции, брзи тестови, имуноензимски методи; хемокултури; микробиолошка дијагноза на: инфекции на рани, респираторни инфекции, генито-уринарни инфекции и сексуално преносливи инфекции, инфекции со ентеро-патогени бактерии; методи на микробиолошка дијагноза на вирусни, габични и паразитарни заболувања значајни за хуманата медицина.</p>			
12.	Методи на учење: Метод на усно изложување и метод на практична работа.			
13.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часови = 120 часови (2+2+0)		
14.	Распределба на расположливото време	30+30+15+15+30		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови
		16.2.	Самостојни задачи	15 часови
		16.3.	Домашно учење - задачи	30 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		40 бодови
	17.2.	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество на предавања		10 бодови
	17.4.	Активност и учество на вежби		10 бодови
	17.5.	Завршен испит		30 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)

		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		РБ	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Талески Васо	Микробиологија со паразитологија – Скрипта за студенти на стручни студии	Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип	2014
		2.	Талески Васо	Практикум – Медицинска микробиологија и паразитологија	Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип	2016
		3.	Талески Васо	Учебник по Микробиологија со паразитологија, општ дел	Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип	2018
		4.	Пановски Никола и сор. Гостин автор: Талески Васо	Медицинска микробиологија и паразитологија – општ дел	Катедра по микробиологија со паразитологија, Медицински факултет, Скопје	2011
		5.	Пановски Никола и сор. Гостин автор: Талески Васо	Медицинска микробиологија и паразитологија – специјален дел	Катедра по микробиологија со паразитологија, Медицински факултет, Скопје	2011
		Дополнителна литература				
	22.2.	РБ	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Jawetz, Melnick & Adelberg	Medical Microbiology (26 th edition)	The McGraw – Hill Companies	2013		

		2.	Murray PR., Rosental KS., Pfaller MA.	Medical Microbiology (8 th edition)	Elsevier	2016
--	--	----	---	---	----------	------

Ред.бр. 9		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ЗДРАВСТВЕНА НЕГА 2			
2.	Код	3FM110222			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Прва година / II семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	8
8.	Наставник	Проф. д-р Гордана Панова			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Запишана I година			
10.	<p>Цели на предметната програма (компетенции):</p> <p>Разбирање на улогата на медицинската сестра, не само како извршување на должност, туку и заради задолжително внесување на љубов и сочувство во работењето со болните; Развивање практични вештини при прием на пациенти со различни заболувања; Апсолвирање на правилата за местење на болнички кревет и менување на креветска преслека; Стекнување на вештини за телесни мерења кај пациенти со различни заболувања; Стекнување на знаења за различните видови диети, применети кај различни болести; Мерење на температура и разликување на температурни криви; Мерење на пулс и крвен притисок; Припрема на болниот за дијагностички испитувања и познавање на истите; Клистирање и катетеризација; Давање на парентерална и интравенска инјекција; Познавање на изворите на инфекција и мерките за лична заштита.</p>				
11.	<p>Содржина на предметната програма:</p> <p>Теоретска настава:</p> <p>Здравствена нега кај заболувања на респираторен систем: нега при воспаление на белите дробови и бронхијална астма, плеврална пункција, нега кај туберкулоза; Здравствена нега кај заболувања на кардиоваскуларниот систем: нега на декомпензиран срцев болен, нега кај миокарден инфаркт, нега кај болести на периферните крвни садови, основна нега кај болести на крвта, трансфузија; Здравствена нега кај заболувања на гастроинтестиналниот тракт: нега кај болни со улкус, нега при болести на хепар и жолчни патишта; Здравствена нега кај бубрежни</p>				

	болни; Здравствена нега кај болен со дијабетес; Здравствена нега кај болести на движечкиот апарат; Здравствена нега на кожно – венерични заболувања; Здравствена нега на нервно и душевно болни; Здравствена нега на заразни болни; Здравствена нега на трудници, доилки и здравствена нега после породување; Здравствена нега на болно и хоспитализирано дете.			
	Практична настава:			
	Практични вештини при нега на болни со респираторни заболувања; Практични вештини при нега на болни со кардиоваскуларни заболувања; Практични вештини при нега на болни со гастроинтестинални заболувања; Практични вештини при нега на болни со бубрежни заболувања; Практични вештини при нега на болни со болести на апаратот за движење; Практични вештини при нега на заразни болни; Практични вештини при нега на болно и хоспитализирано дете; Практични вештини при нега на трудници, доилки и жени после породување.			
12.	Методи на учење: Предавања, вежби, консултации.			
13.	Вкупен расположив фонд на време	8 ЕКТС x 30 часови = 240 часови (2+4+10)		
14.	Распределба на расположливото време	30+60+0+150+0		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	60 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	
		16.2.	Самостојни задачи	150 часови
		16.3.	Домашно учење - задачи	
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		70 бодови
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)

		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација				
Литература						
22.	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Сепес, S.	Standardizirani postupci u zdravstvenoj njezi	Medicinska naklada, Zagreb	2018
		2.	Ликар Душан	Општа и специјална нега на болен	Табернакул, Скопје	2000
		3.	Бархаш, П. А.	Нега на болен и медицинска техника	Табернакул, Скопје	2010
		4.	Гордана Панова	Здравствена нега	УГД, Штип	2017
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Фучкар, Г.	Процес на здравствена нега	Здравствена школа, Загреб	2007
		2.	Крстиќ, А.	Нови содржини на сестринската работа	Медицински факултет, Белград	2005
	3.	Шољакова, М. и сор.	Здравствена нега	УКИМ, Скопје	2012	

		4.	Тијаниќ, М.	Здравна нега	Научна КМД, Београд	2009
--	--	----	-------------	--------------	------------------------	------

Ред.бр.10		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ЕКОЛОГИЈА СО ХИГИЕНА			
2.	Код	3FM100822			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	2012/2023 Втори	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	Доц. д-р Валентина Симоновска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	<p>Цели на предметната програма (компетенции):</p> <p>Целта на овој предмет е студентите да се стекнат со основни знаења од областа на Здравствената екологија, заштитата на животната средина и хигиената воопшто.</p> <p>Специфични цели:</p> <p>Студентите стекнуваат знаења за здравствените ризици и последици од присуството на различни полутанти во нашата работна и животна средина и мерките за нивна заштита.</p> <p>Компетенции:</p> <p>Сите полутанти и токсиканти евентуално присутни во нашата животна средина, студентите ќе можат да ги препознаат и соодветно да се заштитат од нив и со тоа да ја зголемат јавната свест кај целата хумана популација.</p>				
11.	<p>Содржина на предметната програма:</p> <p>А) Предавања:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Вовед во екологијата - Загадување на воздух - Загадување на вода - Отпадни материи (Медицински отпад) - Хемиски компоненти во животната средина 				

	<ul style="list-style-type: none"> - Биоклиматологија - Радијација - Бучава - Перзистентни органски загадувачи - Полихлорирани бифенили - Вовед во хигиена - Поделба на хигиена <p>Б) Вежби</p> <ul style="list-style-type: none"> • Јавно здравствен аспект на ризиците на животната средина • Загадување на воздухот и јавно-здравствени аспекти на аерозагадувањето • Хигиена на вода и јавно-здравствен аспект на водоснабдувањето и санитацијата • Јавно-здравствен аспект на површинските води и водите наменети за капење и рекреација • Јавно-здравствен аспект на отпадни материи • Јавно-здравствен аспект на училишна хигиена • Јавно-здравствени аспекти на јонизиращко и нејонизиращко зрачење • Здравствено еколошки аспекти на бучавата • Хигиена на јавните и комуналните објекти • Хигиена во образовни институции • Хигиена во здравствените установи 			
12.	<p>Методи на учење: Методи на учење: <u>Теоретска настава</u>: Интерактивна настава: предавања во групи од по 40 студенти со дискусија и ангажирање на студентите. Мултимедијална настава. Е-учење.</p> <p>Поединечни консултации со студентите и консултации во групи.</p>			
13.	Вкупен расположив фонд на време	2 ЕКТС x 30 часа = 60 часа (2+1+0)		
14.	Распределба на расположивото време	30+15+15=60 часа		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	15 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови
		16.2.	Самостојни задачи	
		16.3.	Домашно учење	

17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови (колоквиуми и завршен испит)			70 бодови	
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови	
	17.3.	Активност и учество			20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)		
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Освоени 42 поени од присуство на предавања, реализација на вежби, изработка на семинарска/проектна задача и од два колоквиуми				
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуацијата на знаењата е континуирана и истата се остварува преку оценување на семинари, есеи, усмени презентации, учество во дискусии, тестови и други начини на проверка на знаењата. Врз база на сите активности кои се применуваат и оценуваат, вклучувајќи го и завршниот испит, се врши евалуација на квалитетот на наставата.				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		РБ	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Михаил Кочубовски, Владимир Кендровски	Хигиена со медицинска екологија	Универзитет „Гоце Делчев“ Штип	2011
	22.2.	Дополнителна литература				
РБ		Автор	Наслов	Издавач	Година	

		1.	Kocijancic Radojka	Higiena	Zavod za udzbenike I nastavna sredstva, Beograd	2002
--	--	----	-----------------------	---------	---	------

Ред бр. 11		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ЕПИДЕМИОЛОГИЈА			
2.	Код	3FM100922			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма	Факултет за медицински науки,			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус на студии			
6.	Академска година / семестар	II/4	7.	Број на ЕКТС кредити	3
8.	Наставник	Редовен професор д-р Милка Здравковска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Стекнување на знаење за општа и специјална епидемиологија, како и превенција на заразни и хронични незаразни заболувања				
11.	<p>Содржина на предметната програма:</p> <p><u>Теоретски наставни единици:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Епидемиолошки методи: дескриптивен, аналитички и експериментален 2. Епидемски процес, форми на јавување, епидемиолошки модели на настанување на болест 3. Настанување на инфекцијата и заразните болести, механизми на настанување и патишта на пренос на заразните болести; карактеристики на хидрични, алиментарни, капково-аерогени, контактни и трансмисивни епидемии; 4. Превенција на болестите: примарна, секундарна и терциерна; епидемиолошки надзор 5. Имунизација, серопротекција и хемиопротекција 6. Интрахоспитални инфекции; дезинфекција, дезинсекција и дератизација 7. Епидемиолошки карактеристики на цревни заразни заболувања: акутен ентероколитис, бациларна дизентерија, салмонелози, стафилококно труење, цревен тифус и паратифус, колера, ботулизам, полиомиелитис, вирусен хепатитис А; 8. Епидемиолошки карактеристики на респираторни заразни заболувања: варичела, морбили, вариола вера, рубеола, паротитис, инфективна мононуклеоза, инфлуенца, дифтерија, акутни стрептококни инфекции, пертусис, менингококов менингитис, туберкулоза 9. Епидемиолошки карактеристики на контактни заразни заболувања: хепатитис Б, хепатитис Ц, трихомонијаза, лепра, ебола, гонореа, сифилис, ХПВ инфекција, СИДА 10. Епидемиолошки карактеристики на трансмисивни заразни заболувања: пегав тифус, повратна треска, маларија, жолта треска; епидемиолошки карактеристики на зоонози: тетанус, бруцелоза, антракс, туларемија, чума, беснило, 11. Епидемиолошки карактеристики на хронични незаразни болести: хронична обструктивна белодробна болест, кардиоваскуларни болести, цереброваскуларни болести 12. Епидемиолошки карактеристики на малигни неоплазми, дијабет, болести на зависности; 				

<u>Практични наставни единици:</u>				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Епидемиолошки методи и дизајн на студии 2. Начини на собирање на податоци, епидемиолошка анкета, примерок и одредување на големина на примерок 3. Епидемиски процес, форми на епидемиски процес, епидемиолошки модели на настанување на болест 4. Епидемиолошки карактеристики и примери за хидрични, алиментарни, капково-аерогени, контактни и трансмисивни епидемии 5. Имунизација: задолжителна вакцинација и вакцинација по епидемиолошки индикации 6. Превенција при професионална експозиција 7. Епидемиолошки карактеристики на цревни заразни заболувања: бациларна дизентерија, салмонелози, стафилококно труење, колера, ботулизам, вирусен хепатитис А, Б, Ц 8. Епидемиолошки карактеристики на респираторни заразни заболувања: варичела, морбили, вариола вера, рубеола, паротитис, инфлуенца, акутни стрептококни инфекции, пертусис, туберкулоза 9. Епидемиолошки карактеристики на контактни заразни заболувања: трихомонијаза, гонореа, сифилис, ХПВ инфекција, СИДА 10. Епидемиолошки карактеристики на трансмисивни заразни заболувања: маларија, жолта треска; епидемиолошки карактеристики на зоонози: тетанус, бруцелоза, антракс, беснило 11. Епидемиолошки карактеристики на хронични незаразни болести: хронична обструктивна белодробна болест, кардиоваскуларни болести 12. Епидемиолошки карактеристики на малигни неоплазми, дијабет, болести на зависности 				
12.	Методи на учење: Предавања, вежби, методи на групни дискусии, индивидуални задачи, семинарски труд, презентација на научен труд;			
13.	Вкупен расположив фонд на време	3 ЕКТСx30=90		
14.	Распределба на расположивото време	30+30+15+15= 90 часа (2 + 2 +0)		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања-	30 часа
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часа
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часа
		16.2.	Самостојни задачи	15 часа
		16.3.	Домашно учење	
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови и завршен усмен испит		70 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)

		од 91 до 100 бода	10 (десет) (А)		
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	За потпис - присуство на најмалку 7 (60%)предавања и 10 вежби; За завршен испит -освоени минимум 42 бода по сите основи;			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација			
22	Литература				
22.1.	Задолжителна литература				
	РБ	Автор	Наслов	Издавач	
	1.	Ѓорѓи Шуманов, Блаже Николовски	Епидемиологија и јавно здравство	„Напредок“ Тетово	2009
	2.	Даниловски Д., Оровчанец Н.,Василевска К., Таушанова Б., Велиќ-Стефановска В., Исјановска Р., Зафирова Б., Здравковска М., Павловска И.	Општа епидемиологија	Катедра за епидемиол. и биостат. со медиц. информат.Мед. фак. Скопје	2007
	3.	Даниловски Д., Оровчанец Н.,Василевска К.,Таушанова Б., Велиќ-Стефановска В., Исјановска Р., Зафирова Б., Здравковска М., Павловска И.	Специјална епидемиологија	Катедра за епидемиол. и биостат. со медиц. информат.Мед. фак. Скопје	2009
	Дополнителна литература				
22.2.	РБ	Автор	Наслов	Издавач	
	1.	Џејмс Ф. Џекел, Дејвид Л. Кац, Џоан Џ. Елмор, Доротеа М.Џ. Вајлд	Епидемиологија, биостатистика и превентивна медицина	Табернакул	2010
2.	Теодор Х.Тулчински, Елена А.Варавикова	Новото јавно здравство	Студентски збор, Скопје	2003	

Ред. бр.12		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	КЛИНИЧКА ПРАКСА 1			
2.	Код	3FM110322			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Прва година/втор семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	7
8.	Наставник				
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	<p>Цели на предметната програма (компетенции):</p> <p>Целта на клиничката пракса е студентот практично да ги примени стекнатите знаења, низ добро организирана работа да постигне висок степен на професионална самостојност и да ги совлада вештините кои се неопходни за работа на медицинските сестри/медицински техничари.</p> <p>Запознавање со основните начела на сестринската професија и негата како нејзин составен дел;</p> <p>Апсолвирање на важноста на здравствената нега за време на лекувањето;</p> <p>Апсолвирање на улогата на медицинската сестра/медицинскиот техничар во текот на здравствената нега и прифаќање на принципите на работа со пациенти;</p> <p>Совладување на современите концепти и методи на работа во доменот на здравствената нега;</p> <p>Сфаќање на важноста на работата во група, како дел од здравствениот тим.</p>				
11.	<p>Содржина на предметната програма:</p> <p>Практична настава:</p>				

	<p>Студентот во текот на Клиничка пракса 1, е неопходно практично да ги примени стекнатите знаења во процесот на здравствена нега на болен. Во текот на клиничката пракса, менторот, стручњаците од пракса го оспособуваат студентот за правилна комуникација при прием на пациент во болница, воспоставување интеракција, следење на виталните функции, одржување на лична хигиена, исхрана на пациентот (орално, со назогастрична сонда, ентeрално). Во текот на клиничката пракса менторот ги обучува студентите за правилно земање на биолошки материјал, подготовка и аплицирање на ординираната терапија, аплицирање на интравенска канила, поставување на урунарен катетер, апликација на клизма и слично. Неопходно е менторот при изведувањето на клиничката пракса да го обучи студентот за правилно водење на документацијата, запознавање со здравствениот систем, преглед и оценување на здравствената состојба на болниот, подготовка на пациентот за придружба и транспорт. Студентот ја реализира клиничката пракса во соодветни здравствени установи од примарно, секундарно и терциерно ниво со кои Факултетот има склучено Договор. Менторите, едукаторите, стручњаците од пракса, асистентите и професорите, заедно го оценуваат знаењето на студентот. При оценување на стручната оспособеност на студентот се употребува Книшката за практична настава.</p>			
12.	<p>Методи на учење: Интерактивни кабинетски вежби на фантоми, интерактивни клинички вежби со пациенти под супервизија и самостојно.</p>			
13.	Вкупен расположив фонд на време	7 ЕКТС x 30 часа=210 часа		
14.	Распределба на расположливото време	30 работни дена по 7 часа/ден = 210 часа (вк.45 дена професионална клинич.пракса)		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	
		16.2.	Самостојни задачи	210 часа
		16.3.	Домашно учење - задачи	

17.	Начин на оценување				
	Оценувањето е описно (положил / не положил)				
	Менторот одговорен за професионалната клиничка пракса води евиденција за редовното посетување и активностите на студентот во тек на стручната пракса.				
	После завршување на стручната пракса студентот не добива оценка, но се добива опис- дали ја поминал или не ја поминал успешно стручната пракса, во смисла на исполнување на утврдениот број на клинички вештини, утврдени во Европската директива European Directive 2005/36/EC за регулирани професии-медицинска сестра/медицински техничар. Податокот за извршена стручна пракса одговорниот наставник го внесува во индексот на студентот и во Книшката за стручна пракса-практична настава.				
17.1.	Тестови				
17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)				
17.3.	Активност и учество				
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на вежби			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација		
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
	1.	Ликар Душан	Општа и специјална нега на болен	Табернакул, Скопје	2000

		2.	Бархаш, П. А.	Нега на болен и медицинска техника	Табернакул, Скопје	2010
		3.	Гордана Панова	Здравствена нега	УГД, Штип	2017
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Крстиќ, А.	Нови содржини на сестринската работа	Медицински факултет, Белград	2005
		2.	Фучкар, Г.	Процес на здравствена нега	Здравствена школа, Загреб	2007
		3.	Шољакова, М. и сор.	Здравствена нега	УКИМ, Скопје	2012

Ред. бр. 13		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ПАТОЛОГИЈА			
2.	Код	ЗФМ101022			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв степен			
6.	Академска година / семестар	II/3	7.	Број на ЕКТС кредити	5
8.	Наставник	Доц. д-р Џенгис Јашар, Доц. Д-р Катерина Кубелка-Сабит			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со етиологијата, патогенезата и морфолошките промени во клетките и ткивата на организмот под дејство на патолошки агенси и нивна дијагностика со употреба на морфолошки, рутински макроскопски, микроскопски и современи молекуларни техники. Запознавање со основните клеточни и ткивни одговори на оштетување предизвикано од различни причинители.				
11.	Содржина на предметната програма: <i>Теоретска настава:</i> Клеточно оштетување, адаптации и смрт Хемодинамски пореметувања, тромбоза и шок Акутни и хронични воспаленија Ткивна регенерација и репарација Специфични воспаленија Имунопатологија Неоплазија				

	Патологија на женски генитален тракт (акушерки) Патологија на сензорен орган око (Оптометрија и очна оптика) Специфични лабораториски техники (Медицински лаборанти) <i>Практична настава:</i> Совладување на вештините за макроскопска и микроскопска анализа и дијагностика на болестите на биоптичен и на оперативен материјал.			
12.	Методи на учење: теоретска настава, практични вежби, семинарски работи			
13.	Вкупен расположив фонд на време	5 ЕКТС x 30 часа = 150 часа		
14.	Распределба на расположливото време	45+30+15+15+45 (3+2+0)		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	15 недели x 3 часа=45 часа
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	15 недели x 2 часа=30 часа
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часа
		16.2.	Самостојни задачи	15 часа
		16.3.	Домашно учење - задачи	45 часа
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		40 бодови
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
	17.4.	Завршен испит		30 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)

19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Кумар, Абас, Фаусто, Мичел	Основи на патологијата според Робинс	Табернакул	2012
		2.	Eduard K. Klatt	Robbins and Cotran Atlas of Pathology	Saunders, Elsevier	2009
		3.	Авторизирани предавања и скрипти			
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Kumar V, Abbas AK, Aster JC.	Robbins & Cotran Pathologic Basis of Disease,	Elsevier	2014
	2.					

Ред. бр. 14		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ФАРМАКОЛОГИЈА			
2.	Код	ЗFM101122			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар		7.	Број на ЕКТС кредити	3
8.	Наставник	Доц. Д-р Марија Дарковска Серафимовска			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	<p>Цели на предметната програма (компетенции):</p> <p>Цел на предметната програма е студентите да се запознаат со фармакокинетските и фармакодинамските карактеристики на лековите, преку подетално изучување на процесите на апсорпција, дистрибуција, метаболизам и елиминација на лековите, како и механизмите за дејство на лековите.</p> <p>Преку изучување на лековите по фармакотераписки групи, студентите ќе се запознаат и со рационалната фармакотерапија, односно интеракциите во кои може да стапат лековите, нивната терапевтска употреба и несаканите дејства.</p>				
11.	<p>Содржина на предметната програма:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Вовед во фармакологија и развој на лек 2) Фармакокинетика (апсорпција, дистрибуција, метаболизам, елиминација) 3) Фармакодинамија (механизам на дејство на лекови, интеракции) 4) Несакани дејства на лековите и зависност 5) Лекови кои делуваат на централен нервен систем 6) Лекови кои делуваат на вегетативен нервен систем 7) Лекови кои делуваат на кардиоваскуларен систем 				

	8) Лекови кои делуваат на респираторен систем 9) Лекови кои делуваат на дигестивен систем 10) Антибактериски лекови 11) Антимикотици и антивирусни лекови 12) Антисептици и дезинфициенси			
12.	Методи на учење: Теоретска настава, практична настава, индивидуална настава (семинарска)			
13.	Вкупен расположив фонд на време	3 ЕКТС x 30 часа = 90 часови		
14.	Распределба на расположливото време	30 + 15 + 15 + 30 = 90 часови		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	15 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	/
		16.2.	Самостојни задачи	15 часови
		16.3.	Домашно учење - задачи	30 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		40 поени
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 поени
	17.3.	Активност и учество		20 поени
	17.4.	Завршен испит		30 поени
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)

19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Rang HP, Dale MM, Ritter JM, Moore PK	PHARMACOLOGY	Churchill Livingstone	London, 2005
		2.	Трајан Балканов, Срѓан Пешиќ	Фармакологија за стоматолози – општ дел	УГД	2013
		3.	Трајан Балканов, Срѓан Пешиќ	Фармакологија за стоматолози – специјален дел	УГД	2013
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Goodman & Gilman's	The Pharmacological basis of Therapeutics;		last edition
		2.				

Ред. бр. 15		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ГЕРИЈАТРИЈА СО НЕГА			
2.	Код	ЗФМ110422			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Втора година / III семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Нас. доц. д-р Валентина Ристеска Нејашмиќ Вон. проф. д-р Валентина Велкоска Накова			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Запишан III семестар			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Стекнување на основни знаења од областа на Геријатрија и нега, неопходни за стекнување на дополнителни квалификации во студиската програма на Медицински сестри/медицински техничари; Стекнување на вештини за практична примена на научната теорија.				
11.	Содржина на предметната програма: Грижа за постарите лица и функционална проценка, начин на препознавање на деменција и депресија, падови кај стари лица, малтретирање на стари лица, нега на пациент на умирање, проценка за институционална грижа, Бенигна простатна хипертрофија, дневно болничка грижа кај постари, контролни прегледи кај постари, хипертензија, инфекции, нутритивни пореметувања, организација на грижата кај постарите, превенција и третман на декубитуси, опстипација, преглед на употреба на лекови, купирање на болка, канцери, палијатива, кардиоваскуларни болести и нарушувања на работата на органите кај стари лица.				
12.	Методи на учење: <u>Теоретска настава</u> : Интерактивна настава: предавања со дискусија и ангажирање на студентите. Мултимедијална настава. Е-учење. Поединечни консултации со студентите и консултации во групи.				

	<u>Практична настава:</u> Практични вежби за вежбање на клинички вештини.			
13.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часови = 120 часови (2+1+4)		
14.	Распределба на расположливото време	30+15+5+60+10		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	15 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	5 часови
		16.2.	Самостојни задачи	60 часови
		16.3.	Домашно учење - задачи	10 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови	70 бодови	
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)	10 бодови	
	17.3.	Активност и учество	20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби		
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација		

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Д-р Роберт Е. Ракел	Учебник по семејна медицина	Табернакул	2010
		2.		Упатства за практикување на медицина базирана на докази	Министерство за здравство на РМ	2004
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				
		2.				
		3.				

Ред. бр. 16		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ИНТЕРНА МЕДИЦИНА СО НЕГА 1			
2.	Код	ЗФМ110522			
3.	Студиска програма	Стручни студии – медицински сестри / техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет Гоце Делчев, Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	ПРВ			
6.	Академска година / семестар	Втора година / трет семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Вон Проф д-р Ивица Смоковски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Ислушани анатомија и физиологија, а предуслов за полагање положени анатомија и физиологија			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): <ul style="list-style-type: none"> • Стекнување на основни знаења од интерната медицина и нега што се неопходни за стекнување на дополнителни квалификации во студиската програма медицински сестри/техничари • Стекнување со вештини за практична примена на научената теорија 				
11.	Содржина на предметната програма: <ol style="list-style-type: none"> 1. Болести на кардиоваскуларниот систем и нега на болните 2. Болести на респираторниот систем и нега на болните лица 3. Болести на гастроинтестиналниот систем и нега на болните 4. Хематолошки заболувања и нега на болните 5. Ревматолошки, воспалителни и дегенеративни заболувања и нега на болните 6. Ендокринолошки заболувања и нега на болните 7. Болести на уринарниот систем и нега на болните 				
12.	Методи на учење: интерактивни предавања, практична настава, проектни задачи Теоретска настава: Интерактивна настава: предавања со дискусија и ангажирање на студентите. Мултимедијална настава. Е-учење. Поединечни консултации со студентите и консултации во групи.				

	Практична настава: Практични клинички вежби на интерно одделение во мали групи по 10 студенти			
13.	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС / 2+2+5 (неделно)		
14.	Распределба на расположивото време	Теоретска настава 30 часа, клинички вежби 30 часа, пракса/вежби со менторство 75 часа (семестар)		
15.	Форми на наставните активности (на неделно ниво)	15.1.	Предавања- теоретска настава	2 часа
		15.2.	Клинички вежби	2 часа
16.	Други форми на активности (на неделно ниво)	16.1.	Пракса/вежби со менторство	5 часа
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови (колоквиуми и завршен испит)		максимум 70 бодови
	17.2.	Практичен испит		максимум 10 бодови
	17.3.	Активност и учество		максимум 20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Освоени 42 поени од присуство на предавања, реализација на вежби, практичен испит и од два колоквиуми		
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуацијата на знаењата е континуирана и истата се остварува преку учество во дискусии, тестови, мануелни вештини и други начини на проверка на знаењата. Врз база на сите активности кои се применуваат и оценуваат, вклучувајќи го и завршниот испит, се врши евалуација на квалитетот на наставата		

Литература						
22.	Задолжителна литература					
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
	22.1.	1.	Марија Вавлукис Валентина Велковска Накова Гордана Камчева Ангела Маролова	Авторизирани предавања “Одбрани поглавја од интерна медицина” Достапни во слободна форма на е-учење	УГД Штип	2013
		2.	Владимир Серафимовски и соработници	ИНТЕРНА МЕДИЦИНА (одбрани поглавја)	Македонска ризница, Куманово	2003
		3.	Чарлс Форбс, Вилијам Џексон	Клиничка медицина (Атлас во боја и текстови), Трето издание	Превод 1000 наслови, Влада на Р. Македонија	2012
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Сеидел Х. и сор.	Мозбиев водич за физички преглед	превод	2012
		2.	Bickley Lynn	Physical Examination and History Taking	Lippincott, New York	2012

Ред. бр. 17		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	НЕВРОЛОГИЈА СО НЕГА			
2.	Код	3FM110622			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	3	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Насловен доц д-р Даниела Ристик-Стомнарска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): запознавање со спектарот на невролошки заболувања, класификација, етиологија, патогенеза, клиничка слика, дијагноза и третмам.				
11.	Содржина на предметната програма: Невролошка анамеза и статус, мотилитет, сензибилитет, рефлекси Испитување на кранијалните нерви Заболувања на периферниот нервен систем и рбетниот мозок Заболувања на мускулите (миопатии) и болести на невро-мускулна врска Цереброваскуларни болести Невродегенеративни заболувања Дијагностички методи во неврологијата (ЕЕГ, ЕМГ, Евоцирани потенцијали, КТ/МР)				
12.	Методи на учење: комбинирана настава-online и со физичко присуство				
13.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			

14.	Распределба на расположливото време		30+15+60+15 (2+1+4)	
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часа
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	15 часа
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	
		16.2.	Самостојни задачи	60 часа
		16.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		70 бодови
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби		
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација		
22.	Литература			
	22.1.	Задолжителна литература		

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Арсовска А и сор	Учебник по неврологија		2013
2.				
3.				
Дополнителна литература				
Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Вера Петрова и сор	Основни принципи на современа неврологија	Просветно дело	2002
2.				
3.				

Ред. бр.18		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	СОВРЕМЕНИ ДИЈАГНОСТИЧКИ МЕТОДИ ВО МЕДИЦИНАТА			
2.	Код	ЗФМ110722			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Втора година / III семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Проф. д-р Антонио Глигориевски			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со современите дијагностички методи и процедури во дијагностиката на заболувањата				
11.	Содржина на предметната програма: Класични и дигитални дијагностички методи Добивање на аналогна и дигитална снимка Основи на дигиталните методи за инвестирација Основни приципи на ултразвучната дијагноза Основни принципи на КТ дијагностика Магнетна резонанца и нејзина примена во дијагноза на заболувањата Современи дијагностика на респираторен тракт Современи дијагностички методи на кардиоваскуларниот систем				

	Современи дијагностички методи во гастроинтестиналниот тракт			
	Современи дијагностички методи во урогениталниот тракт			
	Современи дијагностички методи во гинекологија			
	Методи на дијагностика во неурорадиологија			
12.	Методи на учење: предавања, вежби семинарски работи			
13.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часови = 120 часови (2+2+0)		
14.	Распределба на расположивото време	30+30+30+15+15		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часови
		15.2.	Вежби	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часови
		16.2.	Самостојни задачи	15 часови
		16.3.	Домашно учење	15 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови (2 писмени колоквиуми по 20 бода)		40 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проектна задача (презентација)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество на предавања и вежби		20 бодови
	17.4.	Завршен устен испит (теоретски и практичен)		30 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 10 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.		
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик		

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација
-----	---	----------------

22.	Литература				
	Задолжителна литература				
22.1.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Авторизирани предавања од наставникот			2020/21
	2.	Ralf Weissleder et al.	Primer of diagnostic imaging	Elsevier, Mosby	2011
	Дополнителна литература				
22.2.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година

Ред. бр.19		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГИЈА СО НЕГА			
2.	Код	ЗФМ110822			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Втора година / III семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Проф. д-р Андреј Петров			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се совладаат теоретските основи на кожните и венеричните болести како и нивната дијагноза и третман во клиничката пракса.				
11.	Содржина на предметната програма: <ul style="list-style-type: none"> • 1. Основи и принципи на дерматолошката дијагностика • 2. Вирусни, рикецијални и бактериски болести на кожа и слузница • 3. Сексуално преносливи болести на кожа и слузница • 4. Протозоални и фунгални болести на кожа и слузница • 5. Болести предизвикани од артроподи и црви со кожни манифестации • 6. Уртикарија, ангиоедем и анафилакса. Кожни манифестации како реакција на лекови • 7. Еритемо-папуло-сквамозни болести. Булозни дерматози. Пустулозни болести • 8. Наруѓувања на кератинизавијата. Нарушувања на сврзното ткиво. 				

	<ul style="list-style-type: none"> • 9. Пруритус, пруриго и невро-психијатриски заболувања. • 10. Нарушувања во пигментацијата, бенигни и малигни тумори на кожата. • 11. Нарушувања на косата и ноктите. • 12. Венеролошки болести на машки и женски полови органи 			
12.	Методи на учење: предавања, вежби семинарски работи			
13.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часови = 120 часови (2+2+0)		
14.	Распределба на расположивото време	30+30+30+15+15		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часови
		15.2.	Вежби	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часови
		16.2.	Самостојни задачи	15 часови
		16.3.	Домашно учење	15 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови (2 писмени колоквиуми по 20 бода)		40 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проектна задача (презентација)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество на предавања и вежби		20 бодови
	17.4.	Завршен устен испит (теоретски и практичен)		30 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 10 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.		
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик		

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација
-----	---	----------------

22.	Литература				
	Задолжителна литература				
22.1.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Андреј Петров	Дерматовенерологија-скрипта	УГД	2020/21
	2.	Блчкова-Лашкоска, Марија и Старова Агрон	Клиничка дерматологија со практикум за студенти и лекари, 2 дополнето издание	Дресцо	2000
	3.	Анчевски Александар, Гоцев Ѓорѓи, Љубица Павлова, Нада Петрова	Дерматовенерологија	Култура, Скопје	2005
	Дополнителна литература				
22.2.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година

Ред. бр.20		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ИНТЕРНА МЕДИЦИНА СО НЕГА 2			
2.	Код	3FM110922			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус на стручни студии			
6.	Академска година / семестар	Втора година / IV семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Гордана Камчева Михаилова Проф. д-р Валентина Велкоска Накова			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Ислушани анатомија и физиологија, а предуслов за полагање положени анатомија и физиологија			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Стекнување на основни знаења од интерната медицина што се неопходни за стекнување на дополнителни квалификации во студиската програма Медицински сестри / техничари Стекнување со вештини за практична примена на научената теорија				
11.	Содржина на предметната програма: Предавања: 1. Одбрани болести на кардиоваскуларниот систем и улога на сестрата при негување на болните 2. Одбрани болести на респираторниот систем со посебен осврт на негата на болните лица 3. Одбрани болести на гастроинтестиналниот систем со посебен осврт на негата на болните 4. Одбрани хематолошки заболувања и негата на болните 5. Одбрани ревматолошки, воспалителни и дегенеративни заболувања и улога на сестрата при негување на болните				

	6. Одбрани подгравја од ендокринолошки заболувања и здравствената нега од страна на сестрата			
	7. Одбрани болести на уринарниот систем со нега			
12.	<p>Методи на учење:</p> <p><u>Теоретска настава:</u> Интерактивна настава: Предавања со дискусија и ангажирање на студентите. Мултимедијална настава. Еучење.</p> <p>Поединечни консултации со студентите и консултации во групи.</p> <p><u>Практична настава:</u> Практични клинички вежби на интерно одделение во мали групи по 10 студенти.</p>			
13.	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа (2+2+5)		
14.	Распределба на расположливото време	30+30+0+75+45		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часови
		16.3.	Домашно учење - задачи	45 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови	70 бодови	
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)	10 бодови	
	17.3.	Активност и учество	20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)

		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Марија Вавлукис Валентина Велковска Накова Гордана Камчева Ангела Маролова	Авторизирани предавања “Одбрани поглавја од интерна медицина” Достапни во слободна форма на е-учење	УГД Штип	2013
		2.	Владимир Серафимовски и соработници	ИНТЕРНА МЕДИЦИНА (одбрани поглавја)	Македонска ризница, Куманово	2003
		3.	Чарлс Форбс, Вилијам Џексон	Клиничка медицина (Атлас во боја и текстови), Трето издание	Превод 1000 наслови, Влада на Р. Македонија	2012
		Дополнителна литература				
22.2.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
	1.					

		2.				
		3.				

Ред.бр. 21		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ИНФЕКТИВНИ ЗАБОЛУВАЊА СО НЕГА			
2.	Код	ЗФМ111022			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Втора година / IV семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Проф. д-р Вело Марковски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање на студентите со основните елементи за дијагноза, третман и профилакса на инфективните болести.				
11.	<p>Содржина на предметната програма:</p> <p><u>Теоретски наставни единици:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Инфекција, инфективна болест (основни карактеристики), температура, видови и регулација; – Принцип на дијагностиката, терапија и превенција на инфективните болести; – Основи на имунологија на инфективни заболувања; – Основи на гастроинтестинални инфекции; дехидратации; – Епидемиолошки и клинички карактеристики на хепатити; – Осипни вирусни заболувања: Варичела – зостер, Морбили, Рубеола, Грип. – Паротитис епидемика, Мононуклеоза; – Респираторни инфекции; – Карактеристики на тетанус, беснило; – Карактеристики на зоонози; – Инфективни заболувања на ЦНС; – ХИВ инфекција. <p><u>Практична настава:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Прием на инфективен болен и сместување во изолации; 				

	<ul style="list-style-type: none"> – Соодветна заштита на медицинскиот персонал и отстранување на инфективен отпад; – Земање на биолошки материјал за испитување; – Дијагностички и терапевтски протокол кај инфективните болести; – Пријавување и регистрирање на инфективни болести; – Аплицирање на перорална терапија; – Аплицирање на парентерална терапија; – Антитетанусна и антирабиесна профилакса; – Лумбална пункција; – Третман кај вирусни осипни трески и тоалета на кожа и слузокожа; – Хигиено диететски режим кај ентероинфекции и вирусни хепатити. 			
12.	Методи на учење: Теоретска и практична настава.			
13.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часови = 120 часови (2+1+4)		
14.	Распределба на расположливото време	30+15+5+60+10		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	15 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	5 часови
		16.2.	Самостојни задачи	60 часови
		16.3.	Домашно учење - задачи	10 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		70 бодови
	17.2.	Индивидуална работа / проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)

		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Вело Марковски	Авторизирани предавања	УГД, Штип	2021
		2.	Катедра по инфектологија	Инфективни болести	Тримакс	2007
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.		Fran Mihajlević, Josip Fališevac, Branko Bezjak, Boris Mravunac	Infektologija	Medicinski fakultet, Zagreb	1980	

Ред.бр. 22		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ОНКОЛОГИЈА СО НЕГА			
2.	Код	ЗФМ111122			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Втора година / IV семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Доц. д-р Дева Петрова			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се стекнат студентите со основните елементи за спроведување на соодветна здравствена нега, палијативна и супортивна терапија кај онколошки пациенти				
11.	Содржина на предметната програма: <u>Теоретски наставни единици:</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Епидемиологија, етиологија и патологија на малигните заболувања 2. Превенција, дијагноза, прогностички фактори на малигните заболувања 3. Терапија на малигните заболувања (хирургија, радиотерапија, хемотерапија, имунотерапија, терапија со гени), супортивна терапија и палијативна нега, евалуација на одговорот на терапијата 4. Итности во онкологијата, канцерска болка, паранеопластичен синдром – 5. Токсични ефекти од радиотерапијата и хемотерапијата – 6. Здравствена нега на болни со малигни заболувања – 7. малигни тумори на ЦНС, глава и врат – 8. Малигни тумори на граден кош – 9. Малигни тумори на дигестивен систем – 10. Малигни тумори на уринарен систем – 11. Малигни тумори на машки генитални органи – 12. Малигни тумори на женски генитални органи – 13. Малигни тумори на кожа и скелет 				

	<ul style="list-style-type: none"> – 14. Малигни тумори на меки ткива и лимфоми – 15. Тумори во детска возраст – Практична наставна програма – Во корелација со теоретската настава со посебен осврт на палијативната нега и супортивната терапија 			
12.	Методи на учење: Теоретска и практична настава.			
13.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часови = 120 часови (2+2+0)		
14.	Распределба на расположливото време	30+30+15+30+15		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови
		16.2.	Самостојни задачи	30 часови
		16.3.	Домашно учење - задачи	15 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови	70 бодови	
	17.2.	Индивидуална работа / проект (презентација: писмена и усна)	10 бодови	
	17.3.	Активност и учество	20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби		

20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Група автори	Онкологија со радиотерапија		2000
		2.				
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.						

Ред.бр. 23		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ПАТРОНАЖНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА			
2.	Код	ЗФМ111122			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Втора година / IV семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Проф. д-р Гордана Панова			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	<p>Цели на предметната програма (компетенции):</p> <p>Наставната единица придонесува пред сè кон развојот на следните општи и специфични компетентности: Разбирање на улогата на медицинската сестра не само како извршување на должност туку задолжително внесување на љубов и сочувство во работењето со болните.</p> <p>Заштитата на здравјето преставува проблем за секое општество, некогаш па и денес. За заштита на здравјето треба да има превенција, да не дојде до заболувањата. Треба да се превенира се што можело да ја зголеми здравствената култура т.е како да го чуваат здравјето. Доколку лицето не го прифати нашиот совет, не зема ништо во обзир од поставените обврски од страна на сестрата, тогаш нема ништо од превенција.</p> <p>Превенцијата зависи од свеста, познавањата, здравствената култура на населението.</p>				
11.	<p>Содржина на предметната програма:</p> <p><u>Теоретски наставни единици:</u></p> <p>Запознавање со содржината и важноста на предметот Патронажна здравствена заштита.</p> <p>Поливалентна и моновалентна здравствена заштита.</p>				

	<p>План и програм за работа. Заштита на жената во пренатален, постнатален период; Заштита на доенче, мало дете; Заштита на предшколско, школко и младинци; Заштита на работници; Заштита на пензионери; Превенција на заразните и венеричните болести; Заштита на физичко оштетување на личноста; Заштита на болести на зависноста; Пружење на куќна нега болните; Заштита на хроничните заболувања и незаразните заболувања; Геронтолошка профилакса; Посетите на сестрата се начин или техника на работа за да ги исполни своите задачи. А метод е начин на кои сестрата ќе ги изврши своите обврски. Основен метод на работа на патронажната сестра е интервјутото, може и групни разговори и тоа најчесто е работа во мала група. Може да го користи и методот во заедници што значи работа со цел терен што го држи, тоа преставува поголема тежина за патронажната сестра</p>			
12.	<p>Методи на учење: Теоретска и практична настава.</p>			
13.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часови = 120 часови (2+1+4)		
14.	Распределба на расположливото време	30+15+15+60		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	15 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови
		16.2.	Самостојни задачи	60 часови
		16.3.	Домашно учење - задачи	0 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		70 бодови
	17.2.	Индивидуална работа / проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
18.		до 50 бода		5 (пет) (F)

	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	51 x до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Гордана Панова	Патронажна здравствена нега	УГД-Штип	2010
		2.	Душан Ликар	Општа и специјална нега на болен	Култура, Скопје	2000
		3.	Бархаш П.А	Нега на болен и медицинска техника;	Табернакул, Скопје	2010
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Фучкар Г.	Процес на патронажна здравствената нега;	Здравствена школа Загреб	2010

Ред. бр. 24		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ПРВА ПОМОШ			
2.	Код	ЗФМ111322			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Втора година / IV семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	3
8.	Наставник	Доц. д-р Билјана Ефимова Вон. проф. д-р Јасмин Циривири			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Запишана II година			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): <ul style="list-style-type: none"> – Совладување на вештини за зачувување на животот кај повредени; – Спречување на понатамошни повреди и компликации; – Вршење на тријажа и давање на прва помош кај масовни несреќи; – Совладување на вештини за срцево, белодробно и мозочно оживување. 				
11.	Содржина на предметната програма: <ol style="list-style-type: none"> 1. Вовед во прва помош (дефиниција, цели, историјат); 2. Акутна респираторна слабост; 3. Акутно престанување на работата на срцето (КА); 4. Основно одржување во живот; 5. Напредно одржување во живот; 6. Продолжено одржување во живот; 7. Прва помош при политраума и фрактура; 8. Прва помош при крварења; 9. Прва помош при изгореници, удар од струја; 10. Прва помош при смрзнатини, давење; 11. Прва помош при оштетувања од киселини; 12. Прва помош и тријажа кај масовни несреќи. 				
12.	Методи на учење:				

	Предавања, дискусии на зададена тема, консултации, изработка на самостојна семинарска работа, домашно учење, подготвителна настава за испити и колоквиуми.			
13.	Вкупен расположив фонд на време	3 ЕКТС x 30 часови = 90 часови (2+1+1)		
14.	Распределба на расположливото време	30+15+15+15+15		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	15 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови
		16.2.	Самостојни задачи	15 часови
		16.3.	Домашно учење - задачи	15 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови	70 бодови	
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)	10 бодови	
	17.3.	Активност и учество	20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби		
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација		

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Шољакова и сор.	Анестезија и реанимација (СБМО)	Култура, Скопје	2006
		2.				
		3.				
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				
		2.				
		3.				

Ред. бр.25		Предметна програма од првциклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ОФТАЛМОЛОГИЈА СО НЕГА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	2021/2022г	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	Проф.Др.Невенка Лабан-Гучева			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Целта на овој предмет е студентите да се запознаат со основните болести во Офталмологијата кои би биле од интерес за нивното понатамошното работење.				
11.	<p>Содржина на предметната програма:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дијагностика и третман на очните болести 2. Болести на предниот сегмент на окото 3. Глауком 4. Катаракта 5. Васкуларни болести на ретина 6. Дегенеративни болести на ретина 7. Тумори на очите 8. Повреди на око 				
12.	<p>Методи на учење:</p> <p>Предавање</p> <p>Вежби</p> <p>Семинарски работи</p>				

	Методи на групни дискусии Презентација на научен труд		
13.	Вкупен расположив фонд на време	2 ЕКТС x 30 часа= 60 часа	
14.	Распределба на расположливото време	30+15+15	
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи
		16.2.	Самостојни задачи
		16.3.	Домашно учење - задачи
17.	Начин на оценување		
	17.1.	Тестови (2 колоквиуми со тестови)	
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна) Усмено полагање	
	17.3.	Активност и учество	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби	
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски	

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Невенка Лабан-Гучева	Офталмологија	УГД/Штип	2000г
		2.	Невенка Лабан-Гучева	Болести на очи	УГД/Штип	1995г
		3.	Ј.К.Кански	Клиничка Офталмологија		2012г
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Коста Јанев	Општа Офталмологија		2012г
		2.	С.Братфорд	Основи на Офталмологија		2010г

Ред. бр.26		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	КЛИНИЧКА ПРАКСА 2			
2.	Код	3FM110322			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Прва година/втор семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	7
8.	Наставник				
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Целта на клиничката пракса е студентот практично да ги примени стекнатите знаења, низ добро организирана работа да постигне висок степен на професионална самостојност и да ги совлада вештините кои се неопходни за работа на медицинските сестри/медицински техничари.				
11.	Содржина на предметната програма: Практична настава: При изведувањето на клиничката пракса, студентот ќе се стекне со следните практични знаења: <ul style="list-style-type: none"> - Комуникација со пациентите и правилна категоризација: геријатриски пациенти, психијатриски пациенти, пациент со хронични заболувања, алкохоличар - Подготовка на пациентот за операција - Премедикација и транспорт на пациентот - Поставување на пациентот во соодветна положба зависно од состојбата 				

	<ul style="list-style-type: none"> - Совладување на вештини за правилно поставување на гипс, лангета, отстранување на конци по шиене - Земање брис, контрола на дренажа, земање крв за гасна анализа - Постапки при прием на витално загрозен пациент при различните одделенија: кардиологија, нефрологија, неврологија - Пополнување на неопходната документација - Вештини за запирање на интензивно крварење <p>Студентот мора да покаже теоретско и практично знаење во својата работа. Менторите, едукаторите, стручњаците од пракса, асистентите и професорите, заедно го оценуваат знаењето на студентот. При оценување на стручната оспособеност на студентот се употребува Книшката за практична настава.</p>			
12.	Методи на учење: Интерактивни кабинетски вежби на фантоми, интерактивни клинички вежби со пациенти под супервизија и самостојно.			
13.	Вкупен расположив фонд на време	7 ЕКТС x 30 часа=210 часа		
14.	Распределба на расположливото време	30 работни дена по 7 часа/ден = 210 часа (вк.45 дена професионална клинич.пракса)		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	
		16.2.	Самостојни задачи	210 часа
		16.3.	Домашно учење - задачи	

17.	Начин на оценување				
	Оценувањето е описно (положил / не положил)				
	Менторот одговорен за професионалната клиничка пракса води евиденција за редовното посетување и активностите на студентот во тек на стручната пракса.				
	После завршување на стручната пракса студентот не добива оценка, но се добива опис- дали ја поминал или не ја поминал успешно стручната пракса, во смисла на исполнување на утврдениот број на клинички вештини, утврдени во Европската директива European Directive 2005/36/EC за регулирани професии-медицинска сестра/медицински техничар. Податакот за извршена стручна пракса одговорниот наставник го внесува во индексот на студентот и во Книшката за стручна пракса-практична настава.				
17.1.	Тестови				
17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)				
17.3.	Активност и учество				
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на вежби		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација		
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач

		1.	Ликар Душан	Општа и специјална нега на болен	Табернакул, Скопје	2000
		2.	Бархаш, П. А.	Нега на болен и медицинска техника	Табернакул, Скопје	2010
		3.	Гордана Панова	Здравствена нега	УГД, Штип	2017
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Крстиќ, А.	Нови содржини на сестринската работа	Медицински факултет, Белград	2005
		2.	Фучкар, Г.	Процес на здравствена нега	Здравствена школа, Загреб	2007
		3.	Шољакова, М. и сор.	Здравствена нега	УКИМ, Скопје	2012

Ред. бр. 27		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ХИРУРГИЈА СО НЕГА			
2.	Код	3FM111622			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Трета година/ V семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	7
8.	Наставник	Доц. д-р Илија Милев			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање на студентите со теоретската и практичната основа на општите хируршки принципи со посебен осврт кон некои теми како: антисепса и асепса, траума, шок, крвавење, инфекции, анестезија и предоперативна припрема. Запознавање на студентите со теоретската и практичната основа на одбрани теми од специјалната хирургија со посебен осврт кон абдоминалната и торакалната хирургија.				
11.	Содржина на предметната програма: Вовед во хирургијата. Антисепса и асепса; Болка (видови и причини). Анестезија; Хируршки постапки (катетеризации, пункции, дренажи); Шок (дефиниција, клиничка презентација, видови, причини, третман); Крвавење (видови, причини, третман). Хемостаза. Трансфузија; Хируршки инфекции (дефиниција, видови, третман); Траума (дефиниција, видови, скршеници, изгореници); Рани (дефиниција, видови, заздравување, сутури, хируршки инструменти); Предоперативна припрема и постоперативен тек со нега; Хирургија на граден кош. Хирургија на дојка и тироидеа; Акутен абдомен; Хирургија на желудник, тенко и дебело црево; Хепатобилијарна хирургија.				
12.	Методи на учење: Следење на теоретска настава, посетување на практични вежби, изработка на семинарски задачи.				

13.	Вкупен расположив фонд на време		7 ЕКТС x 30 часови = 210 часови (3+3+5)	
14.	Распределба на расположливото време		45+0+0+30+75	
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	45 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	45 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови
		16.2.	Самостојни задачи	75 часови
		16.3.	Домашно учење - задачи	30 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		70 бодови
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби		
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација		
22.	Литература			
	22.1.	Задолжителна литература		

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Ф. Чарлс Бруникарди	Шварцови принципи на хирургијата – Деветто издание	Табернакул	
2.	Кортни М. Таунсенд, помладиот	Учебник по хирургија на Сабистон – Биолошките основи на модерната хируршка практика	Табернакул	2013
3.	Илија Милев	Авторизирани предавања		
Дополнителна литература				
Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Ј. Пановски	Општа хирургија		
2.	Ј. Пановски	Специјална хирургија		

Ред.бр. 28		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ГИНЕКОЛОГИЈА И АКУШЕРСТВО СО НЕГА			
2.	Код	ЗФМ111722			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Трета година / V семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	7
8.	Наставник	Нас. вон. проф. д-р Зоранчо Петановски Нас. вон. проф. д-р Глигор Димитров Нас. доц. д-р Корнелија Трајкова			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Заверен IV семестар и запишан V семестар			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Целта на изучување на овој предмет е студентите да се здобијат со знаење од областа на гинекологијата и акушерството, со здравствена нега.				
11.	Содржина на предметната програма: <u>Теоретски наставни единици:</u> <ul style="list-style-type: none"> – Клиничка анатомија, физиологија на менструален циклус, животни времиња кај жената; – Симптоми и знаци на гинеколошки заболувања, општа гинеколошка анамнеза и клиничка обработка на гинеколошка пациентка, дијагностички методи во гинекологијата; – Минимално – инвазивна (лапароскопска, хистероскопска) хирургија; – Превенција на сексуално – преносливи инфекции, превенција на рак на женските генитални органи, Папаниколау – тест, Вакцинација против ХПВ; – Дијагноза на бременост, акушерска анамнеза; – Дијагностички методи во акушерството, редослед и фреквенција на антепартални контроли и скрининзи; 				

	<ul style="list-style-type: none"> – Почеток и тек на нормално раѓање, родилни времиња, водење на нормално раѓање, препартален и интрапартален мониторинг; – Прва нега и реанимација на новородено, апгар – скор, физиолошко леунство, хигиена и диететика во пуерпериум. <p><u>Практични наставни единици:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Правилно и целосно земање и толкување на гинеколошка и акушерска анамнеза, издвојување битни елементи од општата анамнеза; – Физичка и психолошка припрема на жена за гинеколошки преглед; – Изведба на катетеризација (со Нелатонов и Фолиев катетер); – Изведба на давање клизма; – Земање на цервикален и вагинален бактериолошки брис и брис за хламидија и микоплазма / уреаплазма, земање на интроитусен – вагинален и перианален брис за ГБ; – Запознавање на инструментите за минимално – инвазивна (лапароскопска) хирургија во гинекологијата, припрема на пациентка за лапароскопска операција, инструментирање и асистенција. 			
12.	<p>Методи на учење:</p> <p>Интерактивни предавања, кабинетски вежби на фантоми, клинички вежби со пациентки, клиничка пракса во амбуланта и на одделение, самостојна истражувачка работа преку изработка на семинарски труд, учење со помош на интернет и библиотечниот фонд на УГД, домашно учење.</p>			
13.	Вкупен расположив фонд на време	7 ЕКТС x 30 часови = 210 часови (3+3+4)		
14.	Распределба на расположливото време	45+45+20+60+40		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	45 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	45 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	20 часови
		16.2.	Самостојни задачи	60 часови
		16.3.	Домашно учење - задачи	40 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		40 бодови
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови

	17.3.	Активност и учество			20 бодови	
	17.4.	Завршен испит			30 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода			5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода			6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода			7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода			10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Димитров, Петановски, Трајкова	Авторизирани предавања	УГД	2021
		2.	Младеновиќ	Гинекологија и акушерство	Белград	2008
		3.	Берек и Новак	Гинекологија	Табернакул	2011
		Дополнителна литература				
	22.2.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Fraser	Myles Textbook for Midwives	Elsevier	2014

Ред. бр.29		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ОРТОПЕДИЈА И ТРАУМАТОЛОГИЈА СО НЕГА			
2.	Код	ЗФМ111822			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Интегрирани прв и втор циклус			
6.	Академска година / семестар	Петти семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Проф. д-р Јасмин Циривири			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Дефиниција, најчести заболувања во ортопедијата и најчести повреди на локомоторниот апарат. Поставување на дијагноза и нивен третман.				
11.	Содржина на предметната програма:				
12.	Методи на учење: Теоретски предавања, практични вежби, изработка на семинарски труд, колквиуми, завршен испит.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
14.	Распределба на расположливото време	30+30+15+30+15=120			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	30 часа	

16.	Други форми на активности		16.1.	Проектни задачи	15 часа	
			16.2.	Самостојни задачи	30 часа	
			16.3.	Домашно учење - задачи	15 часа	
Начин на оценување						
17.	17.1.	Тестови			70 поени	
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 поени	
	17.3.	Активност и учество			20 поени	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација			
Литература						
22.	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Riutz/Cicero	Emergency Management of skeletal trauma	Mosby	2019
		2.	Циривири, Јасмин	Скрипта по ортопедија	Е библиотека, УГД Штип	2021

		3.	Циривири, Јасмин	Практикум по ортопедија	Е библиотека, УГД Штип	2021
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	A.H. Crenshaw	Campbells operative orthopaedics	Mosby	2014
		2.	Weinstein, Buckwalter	TUREKS Orthopaedics Principles and their application	J.B. LIPPINCOTT Company Philadelphia	2015
		3.				

Ред. бр. 30		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	АНЕСТЕЗИЈА, РЕАНИМАЦИЈА И ИНТЕНЗИВНО ЛЕКУВАЊЕ СО НЕГА			
2.	Код	3FM111922			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Трета година / V семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	3
8.	Наставник	Доц. д-р Билјана Ефимова Доц. д-р Маја Мојсова Мијовска Доц. д-р Татјана Тројик			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Заверен IV и запишан V семестар			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да се запознаат со основните и модерните методи во анестезиолошката пракса, како и со основните принципи и постапки на реанимација и интензивно лекување.				
11.	Содржина на предметната програма: <u>Теоретски наставни единици:</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вовед во предметот (историјат, цели, дефиниција и поделба на анестезиологијата); 2. Преанестетички преглед и припрема на пациентот за анестезија (протоколи за преанестетички, премедикација, информираност на пациентот за вид и тек на анестезија, АСА класификација, ризик и периперативни компликации); 3. Општа анестезија (начела, стадиуми, вовед, лекови – инхалациони, опиоиди, релаксанти, видови блокови, неуроаксијална анестезија); 4. Анестезиолошки апарат и мониторинг во анестезија (делови на апаратот, нивна функција, видови апарати за мониторинг и функција); 5. Постанестезиолошка грижа и мониторинг (надзор на функциите и терапија на болката); 6. Срцев застој – кардиопулмонална реанимација (БЛС – ООЖ, АБЦДЕ, дефибрилатор, ритмови на срцето, вежбање на фантом); 7. Збринување и одржување на дишен пат (мануелно, ОФ и НФ ервеј, маска, амбу (самоширечки балон), супраглотични помагала, асистирање при тешка интубација); 				

	<p>8. Вовед во Интензивна медицина (основи на интензивно лекување, организација на работа во ЕИЛ, видови пациенти во ИЛ);</p> <p>9. Акутна респираторна инсуфициенција. Механичка респираторна вентилација – неинвазивна и инвазивна (препознавање на АРИ, причини за отежнато дишење, видови механичка вентилација – иппв, цпап, неинвазивна);</p> <p>10. Следење на виталните функции во ЕИЛ;</p> <p>11. Исхрана во ЕИЛ (енергетски потреби, процена на потребите, начини на внес на ентерална исхрана, ТПИ, видови ентерални и парентерални инфузии);</p> <p>12. Сепса и мултиорганско затајување.</p> <p><u>Практични наставни единици:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Анестезиолошки преглед – класификација по АСА; 2. Општа и регионална анестезија – подготовка на пациент; 3. Машина за анестезија, составни делови, начини на функционирање; 4. Вештачко дишење и масажа на срце, ООЖ; 5. Обезбедување на дишен пат – АМБУ, airway, ендотрахеална интубација, ларингеална масажа; 6. Вежби на основни вештини на фантом – масажа, вештачко дишење; 7. Дефибрилација – индикации и постапка; 8. Апликација на лекови – начин, видови на апликација, патишта; 9. Терапија со кристалоиди и колоиди при шок; 10. Мониторинг во ЕИЛ; 11. Усвојување на техники на воспоставување дишен пат; 12. Начини на вентилација со кислород – инвазивна и неинвазивна вентилација. 			
12.	<p>Методи на учење:</p> <p>Теоретска настава: Интерактивна настава – предавања во голема група со дискусија и ангажирање на студентите. Мултимедијална настава. Е-учење. Поединечни консултации со студентите и консултации во групи;</p> <p>Практична настава: Практични лабораториски вежби во мали групи. Завршна вежба.</p>			
13.	Вкупен расположив фонд на време	3 ЕКТС x 30 часови = 90 часови (2+1+0)		
14.	Распределба на расположливото време	30+15+15+15+15		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	15 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови
		16.2.	Самостојни задачи	15 часови
		16.3.	Домашно учење – задачи	15 часови

17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови			70 бодови	
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови	
	17.3.	Активност и учество			20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)			до 50 бода	5 (пет) (F)	
				51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
				61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
				од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
				од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
				од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит			60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби		
20.	Јазик на кој се изведува наставата			Македонски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Самоевалуација		
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
	22.1.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Шољакова и сор.	Анестезиологија со реанимација	Култура, Скопје	2006
		2.	Jukic, M. et al.	Intenzivna medicina	Medicinska naklada, Zagreb	2008
	Дополнителна литература					
	22.2.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Robert K. Stoelting, Ronald D. Miller	Basics of Anesthesia: with Evolve Website, 5 th edition	Churchill Livingstone, Elsevier	2007

		2.	Graham R. Nimmo, Mervyn Singer	ABC of Intensive care, 2 nd edition	Willy-Blackwell	2011
--	--	----	--------------------------------------	---	-----------------	------

Ред. бр. 31		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ОРГАНИЗАЦИЈА НА ЗДРАВСТВЕНАТА ЗАШТИТА			
2.	Код	3FM112022			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Трета година / V семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	3
8.	Наставник	Доц. д-р Валентина Симоновска			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Се зголемува нивото на знаења за: Програмата за здравствена заштита (ЗЗ), организација на системот на ЗЗ, мрежата на здравствените установи, нивоата на ЗЗ, здравствените индикатори и индикаторите за искористеност на здравствените капацитети и човечки ресурси, видовите на здравствени работници и здравствени соработници и нивна оптовареност.				
11.	Содржина на предметната програма: Планирање и развој на здравствената заштита (принципи и фази на планирање, видови на планови, анализа и евалуација), ЗЗ на одделни групи на население (деца, училишни деца, жена, возрасно население, работници, стари лица и лица со посебни потреби), Семејство, Човечки ресурси во ЗЗ, Мерење на здравствената состојба и Оптовареност на здравствената служба.				
12.	Методи на учење:				
13.	Вкупен расположив фонд на време	3 ЕКТС x 30 часови = 90 часови (2+1+0)			
14.	Распределба на расположливото време	30+10+15+5+30			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часови	

		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	10 часови		
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови		
		16.2.	Самостојни задачи	5 часови		
		16.3.	Домашно учење - задачи	30 часови		
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови	Да			
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)	Да			
	17.3.	Активност и учество	Да			
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Проф. Никола Камчев	Организација на здрав.служба	УГД- Штип	2009
2.						

		3.				
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				
		2.				
		3.				

Ред. бр.32		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ПСИХИЈАТРИЈА СО НЕГА			
2.	Код	3FM112122			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	III/5	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Доцент д-р Роза Крстеска			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): <ul style="list-style-type: none"> • Подготовка на студентите за работа со психијатриски пациенти. • Дијагностицирање и третман на психијатриските растројства. • Усвојување на практичното и теоретското знаење од областа на психијатријата (контакт и комуникација со психијатриски пациенти, водење интервју, диференцијално дијагностичка постапка) 				
11.	Содржина на предметната програма: <p>Теоретска настава:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Историски развој на психијатријата и психопатологијата. Дијагностика и класификација на менталните растројства. • Општа психопатологија: <ul style="list-style-type: none"> о Свест, Внимание, Мислење, Перцепции, Емоции, Воља, Нагони, Памтење, Интелигенција о Начини на процена на психичките функции • Периоди во развојот и растројства во психолошкиот развој оРастројства во детската возраст и адолесценција (аутизам и первазивни растројства, растројства во развојот на говорот, растројства на училишните вештини, растројства во вниманието и активносота) • Интелектуална попреченост • Личност, нормално-патолошко. Растројства на личноста • Анксиозни и поврзани со стрес растројства 				

о Анксиозни растројства, Дисоцијативни растројства, Соматоформни растројства, Фобични растројства, Опсесивно компулсивни растројства, Посттравматски стресни растројства

- Психички растројства во бременост, чинот на породувањето и постпартален период
- Психотични растројства

о Шизофрен спектар, типови, клиничка презентација, карактеристики, диферецијална дијагноза

о Афективен спектар (Рекурентно депресивно растројство, клиничка презентација и диференцирање од други депресивни растројства, Биполаро афективно растројство, Други растројства на афектот)

о Перзистентни налудничави растројства

- Органски душевни растројства

о Акутен мозочен синдром

о Хроничен мозочен синдром (деменции)

- Психички растројства поврзани со одредени соматски состојби и болести, особености (клиничка слика, тек)

- Криза, суицидалност и акутни состојби во психијатрија

- Злоупотреба на алкохол и психопатолошки состојби поврзани со алкохол

- Злоупотреба на психоактивни супстанции и психопатолошки состојби поврзани со нив, коморбидитет

- Третмани во психијатријата

о Психотерапија, типови, цели, Психофармакотерапија, групи на лекови, применливост, Несакани дејства при третман

- Форензичка психијатрија

Практична настава

Особености во комуникација со психијатриски пациенти (земање анамнеза и психички статус).

Психијатриско интервју и процена на психичките функции кај:

- психијатриски растројства во детството и адолесценцијата
- невротски растројства
- психотични растројства
- психијатриски растројства во инволуција

	<ul style="list-style-type: none"> • Дијагностички методи во психијатријата (Image-ing техники, ЕЕГ, КТМ, Лабораториски претраги, Психолошка експлорација) • Пристапи во лекување (психотерапија и фармакотерапија - странични и несакани ефекти од лекувањето) 			
12.	Методи на учење: теоретски предавања, работа во групи, практ. вежби, проект. задачи			
13.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
14.	Распределба на расположливото време	30+15+15+45+15= 120 часа (2+1+4)		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часа
		15.2.	Вежби (клинички),	15 часа
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часа
		16.2.	Самостојни задачи	45 часа
		16.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови)		40 бодови
	17.2.	Индивидуална работа/ проект		10 бодови
	17.3.	Активност и учество на предавања и вежби		20 бодови
17.4.	Завршен устен испит (теоретски 20 и практичен 10)		30 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	<p>Услов за добивање на бодови за предавања и за добивање на потпис од предметниот наставник, е исполнување на обврската за минимум 60% присуство на студентот на вкупно предвидените предавања.</p> <p>Услов за добивање на бодови за вежби, е исполнување на обврската за минимум 60% присуство на студентот на вкупно предвидените вежби.</p>		

		Услов за полагање на завршен испит е освојување на кумулативно минимум 42 бода од предиспитните активности.				
20.	Јазик на кој се изведува наставата			Македонски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Самоевалуација		
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		РБ	Автор	Наслов	Издавач	Год
	22.1.	1.	Рихтер Соколовска К, Панова Г, Никлевска Г, Белевска Д, Бајрактаров С.	Учебник по Психијатрија за студенти по медицин	УГД	2013
		2.	Бенџамин Садок и Вирџинија Садок	Сеопфатен учебник по психијатрија на Каплан и Садок	Табернакул, Скопје	2012
	Дополнителна литература					
		РБ	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Чадловски и сор.	Психијатрија Том I и II	Просветно дело, Скопје	2004
		2.	Чадловски, Филиповска Белеска	Медицинска психологија	Просветно дело, Скопје	2004

Ред. бр. 33		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ПЕДИЈАТРИЈА СО НЕГА			
2.	Код	3FM112222			
3.	Студиска програма	Медицински сестри / Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Трета година / VI семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	7
8.	Наставник	Насл. доц. д-р Марија Димитровска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Запишан VI семестар			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Преку одбрани поглавја од педијатријата во однос на специфичноста на детето како пациент, неговиот правилен раст и развој, да се детектира патологијата и да се спроведе соодветен третман.				
11.	Содржина на предметната програма: Патогенетски механизам на болестите; Пристап кон педијатриски пациент; Моторно – скелетен развој; Најчести болести во детската возраст според органски системи; Улогата на сестрата во негата и апликацијата на терапија во педијатријата; Отстапувања од растот и развојот; Детекција на пречки во развојот; Методи на лекување.				
12.	Методи на учење: Теоретски предавања; Практично земање на анамнеза, одредување на родословно стебло, статус; Учење базирано на проблем; Читање на рендген слики; Изработка на краток стручен труд на одредена проблематика.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	7 ЕКТС x 30 часови = 210 часови (3+3+6)			
14.	Распределба на расположливото време	45+45+15+90+15			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	45 часови	

		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	45 часови	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови	
		16.2.	Самостојни задачи	90 часови	
		16.3.	Домашно учење - задачи	15 часови	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови		70 бодови	
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови	
	17.3.	Активност и учество		20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		60 % успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби.		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација		
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
1.	Зители Б. Џ. И Дејвис Х. В.	Атлас за педијатриска физикална дијагноза	Табернакул	2011	

		2.	Мардешкић Д. и соработници	Педијатрија	Школска књига, Загреб	2003
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ќипроска Н.	Совети за трудници, препораки за успешно доење	УНИЦЕФ	1999
		2.	Работна група	Курс за успешно доење	УНИЦЕФ	1991

Ред. бр.34		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	КЛИНИЧКА ТРАНСФУЗИЈОЛОГИЈА			
2.	Код	ЗФМ112322			
3.	Студиска програма	Медицински сестри / Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	2021/2022 Трета година / 6 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	3
8.	Наставник	Доц. д-р Рада М. Грубовиќ Растворцева			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Здобивање со теоретско и практично знаење од областа на клиничката трансфузиологија кое на студентите ќе им овозможи да ги совладат основните принципи на доброволното крводарување, добивање на крвни компоненти, начини на апликација и индикации за клиничка употреба (хирургија, педијатрија, масивна трансфузија и др.), имуносерологијата, крвнотрупните системи, имунохематолошките тестови и тестови на компатибилност помеѓу дарител и примател на крв, несакани реакции од трансфузија и водење на медицинска документација, како и хемостатските лабораториски тестови.				
11.	Содржина на предметната програма: Теоретска настава 1. Историјат на трансфузионата медицина 2. Крводарување (планирање на потребите од крв, мотивација за дарување на крв, промоција на крводарувањето, критериуми за крводарување, крводарителски процес) и специјални видови на дарувања 3. Крвнотрупни системи, АВО крвнотрупен систем 4. Rh систем и други крвнотрупни системи				

	<p>5. Крвни компоненти и испитување на со трансфузија преносливи инфекции</p> <p>6. Имуносерологија во трансфузиолошката пракса</p> <p>7. Претрансфузиско тестирање и медицинска документација</p> <p>8. Постапки за примена на крвни компоненти покрај легло на болниот</p> <p>9. Индикации за трансфузија на крв и начини на апликација</p> <p>10. Масивна трансфузија</p> <p>11. Несакани ефекти од трансфузија (рани и касни) и хемовигилност</p> <p>12. Лабораториска дијагноза на тромботични и хеморагични заболувања</p> <p>Практична настава</p> <p>1. Промотивни активности во крводарувањето и селекција на крводарители</p> <p>2. Венепункција и постапка со дарувана крв</p> <p>3. Определување на крвна група од АВО системот</p> <p>4. Определување на антигени од Rh системот</p> <p>5. Определување на ирегуларни антиеритроцитни антитела со ензимски тест</p> <p>6. Определување на ирегуларни антиеритроцитни антитела со индиректна и директна антиглобулинска техника (ИАТ, ДАТ)</p> <p>7. Изведување на вкрстена проба меѓу крвта на пациентот и дарителот</p> <p>8. Крвни компоненти и тестирање на со трансфузија преносливи инфекции</p> <p>9. Постапки за примена на крвни компоненти покрај легло на болен и биолошка проба, проверка на идентитет на болен, проверка на крвната компонента</p> <p>10. Брзина и начин на апликација на крвните компоненти, надзор на болниот за време на трансфузијата, водење на документација за процесот на трансфузија</p> <p>11. Регистрирање и згрижување на несакани реакции</p> <p>12. Основни тестови на хемостаза, контрола на орална антикоагулантна терапија</p>
12.	<p>Методи на учење:</p> <p>Интерактивни предавања, индивидуална и групна работа, примена на Power Point презентации, проектни задачи, самостојни задачи, домашно учење, семинарска работа</p>
13.	<p>Вкупен расположив фонд на време</p>
14.	<p>Распределба на расположливото време</p> <p>2+1</p>

15.	Форми на наставните активности		15.1.	Предавања- теоретска настава.	30	
			15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	15	
16.	Други форми на активности		16.1.	Проектни задачи	10	
			16.2.	Самостојни задачи	10	
			16.3.	Домашно учење - задачи	10	
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови			70	
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)			20	
	17.3.	Активност и учество			10	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Рада Грубовиќ Растворцева	Авторизирани предавања	Авторот	2021
2.	Бела Балинт	Трансфузиологија	Забвод за уџбенике - Београд	2003		

		3.	Editor: Dr Derek Norfolk	Handbook of Transfusion Medicine, 5 th ed.	United Kingdom Blood Service	2014
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Claudia S. Cohn, Meghan Delaney, Susan T. Johnson and Louis M. Katz	AABB Technical Manual, 20 th ed.	American Association of Blood Banks	2020
		2.	Jeffrey McCullough	Transfusion Medicine, 4 th Edition	Wiley-Blackwell	2016
		3.	Geoff Daniels, Imelda Bromilow	Essential Guide to Blood Groups, 2 nd ed.	Wiley-Blackwell	2010

Ред. бр.35		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ФИЗИКАЛНА МЕДИЦИНА СО РЕХАБИЛИТАЦИЈА			
2.	Код	ЗФМ112422			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Трета година / VI семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	3
8.	Наставник	Проф. д-р Ленче Николовска			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Теоретската настава: Цел: Да му послужи на студентот физиотерапевт како основен теориски извор за физикалната терапија и рехабилитација која се применува кај конкретни заболувања нивните физиолошки и терапевтски дејства, како и конкретни методи за работа со истите. Практичната настава: Во текот на практичната работа студентите своите теоретски знаења ќе ги применуваат и утврдуваат во кабинетот по физикална медицина, каде директно ќе се запознаат со сите видови физикална терапија, нивните физиолошки и терапевтски дејства, како и конкретни методи за работа со истите при конкретни заболувања.				
11.	Содржина на предметната програма: <ul style="list-style-type: none"> • Содржина на предметната програма: • Основни принципи и механизми на физиотерапијата, • Составување на физиотерапевтска програма; • ФТ и рехабилитација на ревматски болести; 				

	<ul style="list-style-type: none"> • ФТи рехабилитација при дегенеративни болести • ФТ и рехабилитација при ортопедски болести • ФТ и рехабилитација при повреди на ЛМА • ФТ и рехабилитација на нервни болести; • ФТ и рехабилитација на интерни болести • ФТ и рехабилитација при: distorsio, luxatio, fracturae • ФТ и рехабилитација на: периферниот нервен систем, радикулити, плексити, невралгии 			
12.	Методи на учење: предавања, вежби семинарски работи			
13.	Вкупен расположив фонд на време	3 ЕКТС x 30 часови = 90 часови (2+1+0)		
14.	Распределба на расположивото време	30+15+15+30		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часови
		15.2.	Вежби	15 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часови
		16.2.	Самостојни задачи	15 часови
		16.3.	Домашно учење	0 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови (2 писмени колоквиуми по 20 бода)		40 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проектна задача (презентација)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество на предавања и вежби		20 бодови
	17.4	Завршен устен испит (теоретски и практичен)		30 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 10 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.		
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик		

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација
-----	---	----------------

22.	Литература					
	Задолжителна литература					
	22.1.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ленче Николовска Тамара Страторска	Физикална медицина и рехабилитација (Интерна скрипта)	УГД-Штип	2009
		2.				
	Дополнителна литература					
22.2.	Ред . број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
	1.	Колева, И.	Основи на физикална терапија и рехабилитација	МУ-Плевен	2011	

Ред. бр.36		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	УРГЕНТНА МЕДИЦИНА СО НЕГА			
2.	Код	3FM112522			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Трета година / VI семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Доц. д-р Билјана Ефимова Доц. д-р Татјана Тројиќ Доц. д-р Маја Мојсова Мијовска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Заверен V и запишан VI семестар			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да ги научат основите за препознавање на ургентните состојби во медицината; да ги научат принципите на нега во ургентни ситуации и да ги совладаат вештините на неопходните терапевтски постапки во рамки на нивните професионални ингеренции; да знаат да ги применуваат алгоритмите за реанимација зададени од Американската асоцијација за срце и Европскиот ресусцитационен совет; да знаат да ги применуваат алгоритмите за реанимација на децата.				
11.	Содржина на предметната програма: <u>Теоретски наставни единици:</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дефиниција на поимот итна состојба. Основни принципи на постапување; 2. Шок (хеморагичен, трауматски, кардијален септичен, анафилактичен); 3. Итни состојби во кардиологијата (акутна срцева слабост, пореметувања на ритамот, коронарен синдром, акутен миокарден инфаркт); 4. Итни состојби во пулмологијата (акутна респираторна инсуфициенција, астматичен статус, пнеумоторакс, белодробна емболија); 5. Итни состојби во ГЕХ („горни“ и „долни“ дигестивни крварења, мезентеријална тромбоза, панкреатитис, акутна хепатална инсуфициенција); 				

	<p>6. Итни состојби во нефрологијата (акутна бубрежна инсуфициенција, уремичен синдром, бубрежна колика, хипертензивна криза);</p> <p>7. Итни состојби во ендокринологијата (дијабетична кетоацидоза, хипо и хипергликемична кома, тиреотоксична криза);</p> <p>8. Токсикологија (труења со лекови, пестициди, корозивни супстанции, бојни отрови, печурки, основни принципи на лекување и антидоти);</p> <p>9. Ургентни состојби во неврологијата (цереброваскуларен инсулт, статус епилептикус, миастерична криза, главоболка);</p> <p>10. Ургентни состојби во психијатријата (депресији, психомоторен немир, психотични состојби, присилна хоспитализација);</p> <p>11. Ургентни состојби во гинекологијата и обстетрицијата (крварења во првиот триместар на бременоста, placenta previa, abruptio placentae, rupture uteri итн.);</p> <p>12. Ургентни состојби во педијатријата (конвулзивен синдром, акутна дехидратација, неонатална асфиксија, згрижување на прематурно новороденче).</p> <p><u>Практични наставни единици:</u></p> <p>Стекнување на практични вештини од теоретските предавања.</p>			
12.	Методи на учење: предавања, дискусии со наставниците, изработки на самостојни задачи и семинарски работи.			
13.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часови = 120 часови (2+2+0)		
14.	Распределба на расположливото време	30+30+15+15+30		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови
		16.2.	Самостојни задачи	15 часови
		16.3.	Домашно учење - задачи	30 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		70 бодови
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
18.		до 50 бода	5 (пет) (F)	

	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	51 x до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Jukic, M. et al.	Intenzivna medicina	Medicinska naklada, Zagreb	2008
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Marx, J. et al.	Rosen's Emergency Medicine	MOSBY, Elsevier	2011
		2.	Шољакова и сор.	Анестезиологија со реанимација	Култура, Скопје	2006

Ред.бр. 37		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	СЕМЕЈНА МЕДИЦИНА			
2.	Код	ЗФМ112622			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Трета година / VI семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Насл. доц. д-р Валентина Ристеска Нејашмиќ			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Запишан VI семестар			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Стекнување на основни знаења од семејната медицина, неопходни за стекнување на дополнителни квалификации во студиската програма на Медицински сестри/медицински техничари; Стекнување на вештини за практична примена на научната теорија.				
11.	Содржина на предметната програма: Улогата на семејната медицинска сестра; Ефективна употреба на времето во ПЗЗ и притисок од пациентите; Кашлица; Фебрилно дете; Улогата на упатствата во ПЗЗ; Градна болка; Анализа на консултација; Остеопороза; Диспепсија; Превенција и кардиоваскуларни ризици; ХОББ; Астма; Дијабетес; Хипертензија.				
12.	Методи на учење: <i>Теоретска настава:</i> Интерактивна настава: предавања со дискусија и ангажирање на студентите. Мултимедијална настава. Е-учење. Поединечни консултации со студентите и консултации во групи. <i>Практична настава:</i> Практични вежби за вежбање на клинички вештини.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа (2+2+0)			
14.	Распределба на расположливото време	30+30+15+15+30			

15.	Форми на наставните активности		15.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часови
			15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	30 часови
16.	Други форми на активности		16.1.	Проектни задачи	15 часови
			16.2.	Самостојни задачи	15 часови
			16.3.	Домашно учење - задачи	30 часови
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови			70 бодови
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови
	17.3.	Активност и учество			20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација		
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач

		1.	Д-р Роберт Е.Ракел	Учебник по семејна медицина	Табернакул	2010
		2.	Д-р Катарина Ставриќ	Скрипта по семејна медицина	Медицински факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје	2013
22.2.	Дополнителна литература					
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
	1.					
	2.					
	3.					

Ред. бр. 38		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	АНГЛИСКИ ЈАЗИК НИВО А2.1			
2.	Код	4FF100622			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип			
5.	Степен	Прв циклус			
6.	Академска година/семестар	I I сем.	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	виш лектор м-р Драган Донев			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	<p>Цели на предметната програма (компетенции):</p> <p>Студентот да владее со граматички и реченични структури соодветни за возраста и ниво А2 за владеење на јазикот, како и неколку елементи од преодното рамниште Б1; да препознава слухово зборови и нејфреквентни фрази, изрази и колокации поврзани со неговата/нејзината посредна и непосредна околина за да задоволи конкретни потреби; да разбира текстови, пишани описи и упатства/брошури/менија/возни редови/соопштенија/ознаки од непосредената околина, како и лични писма и куси новинарски текстови на теми од личен интерес; да извлече клучни зборови/изрази/фрази, како и главна идеја и важни детали во текстови и да препознава цел и намена во различни форми на текстови; да разбира соговорник доколку говорот е јасно артикулиран со повремени барања за повторување, објаснување и преформулирање на недоволно разбран дел;</p> <p>да разликува употреба на неформален од основен формален стил; да може да води разговор на познати и помалку познати теми, како и теми од непосреден интерес; да може да изрази чувство, мислење и/или став поткрепен со аргументи, како и да споредува различни мислења/ставови на познати и помалку познати теми, како и теми од непосреден интерес; да може да напише порака/ писмо/белешка/разгледница, како и приказна и/или да опише место/настан и да пополни формулари со основни лични податоци.</p>				

11.	<p>Содржина на предметната програма:</p> <p>Граматика: прв кондиционал; Present simple passive; прилози за време; Past continuous и Past simple; модални глаголи за изразување способност; прилози за начин; Past simple passive; пасивни конструкции во Past Simple; глаголи со два предмети; зборување за минати навики со would; Past perfect simple; членови; will и going to за одлуки и планови; втор кондиционал; индиректен говор; both, either, neither; придавки од сегашен и минат партицип; контрастирање на сегашни времиња (Present Simple, Present Continuous и Present Perfect); помошни глаголи (be, do have); Question Tags; пасивни конструкции во Present Simple; прилози и прилошки фрази за Present Perfect (already, for, since, just, yet); описни придавки кои се однесуваат на облека контрастирање времиња (Present Perfect и Past Simple); контрастирање минати времиња (Past Simple и Past Continuous); прилози и прилошки определби за време (for (decades/ ages/ hours); since; recently; ago; yesterday; last night/ week/ month/ year; in 2013; later, immediately; at once; suddenly); глаголски именки (gerunds); описни придавки (bright, daily); зборообразување на придавки (-ing /-ed); колокации: get lost; wait (for); catch (the bus); pack your bag; book (a ticket/a room); work (in/at/for/with); прилози за начин; неправилни форми (good - well; fast - fast; hard - hard); директен и индиректен предмет во реченица; Subject & object questions; пасивни конструкции во Future Simple;- модални глаголи must и have to; дел-реченици со that</p> <p>Лексика: збогатување на вокабуларот за опис на изглед и личност/карактер; болести; фразални глаголи кои се однесуваат на врски; мерки; работа; зборови поврзани со криминал; поздравни и подароци; медиуми; пари; семејство, пријатели и меѓусебни релации; дом; спорт и слободни активности; временски услови и природни несреќи; храна и пијалоци; природа и околина.</p> <p>Читање: студентот чита текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика; чита и изведува заклучок од текстови и куси новинарски статии поврзани со секојдневни општествени теми со конкретна содржина;</p> <p>Зборување: прераскажување на урбана легенда/приказна/мит/минат настан; барање за појаснување на недоволно разбран дел од разговор; искажување претходни искуства; зборување за патувања/туризам; искажување правила, обврски и неопходност; зборување за образование, технологија и интереси; детално опишување на одредени карактеристики вклучувајќи специфичност, степен, (не)возможност; искажување дејства опишувајќи одредена специфика/степен.</p> <p>Пишување: студентот пишува за планови за продолжување на образованието; издвојува клучни зборови, изрази и фрази и прави претходно планирање за писмено да опишат иден план; конструира реченици со кои се изразува неопходност, правило или обврска и ги вклучува во логички поврзан пишан текст; коригира пишан текст за да ја подобри вештината за пишување; пишува едноставен состав на тема од личен интерес (креативно пишување).</p>
12.	<p>Методи на учење: интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи,</p>

	самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.			
13.	Вкупен расположив фонд на време		2 ЕКТС x 30 часа = 60 часа	
14.	Распределба на расположивото време		30+15+15=60 часа (0+0+4)	
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	0 часа
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	0 часа
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часа
		16.2.	Самостојни задачи	15 часа
		16.3.	Домашно учење	15 часа
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		40+30 бодови
	17.2.	Проектна задача/ проект (през.: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа, редовноста на предавањата и вежбите		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик и англиски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти	
22.	Литература			
	22.1.	Задолжителна литература		
		b	Автор	Наслов
				Година

	1.	Virginia Evans - Jenny Dooley	Upstream Elementary A2	Express Publishing	2006
	2.	Clive Oxenden and Christina Latham-Koenig	New English File Beginner	Oxford University Press	2011
22.2.	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Zoze Murgoski	English Grammar: With Contrastive Notes on Macedonian	National and University Library Kliment Ohridski	1997
Ред. бр. 39	Предметна програма од прв циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет		ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК НИВО А1.1		
2.	Код		4FF100221		
3.	Студиска програма		Медицински сестри/Медицински техничари		
4.	Организатор на студиската програма		Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип		
5.	Степен		Прв циклус		
6.	Академска година/семестар		I/I сем.	7. Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник		виш лектор м-р Марица Тасевска		
9.	Предуслови за запишување на предметот			Нема	
10.	<p>Цели на предметната програма (компетенции): Слушање: да разбере едноставни упатства; да реагира невербално на поставената задача; да разбере глобално и детално значење на слушнат краток текст со содржина од секојдневниот живот; да издвои информации од краток едноставен слушнат текст од секојдневниот живот; да разбере некои невербални елементи употребени во познати комуникативни ситуации; да ги препознава фонемите, акцентот во зборовите и основните интонациски модели во исказна и во прашална реченица; да разбере едноставни куси искази во врска со познати теми и одредени конкретни ситуации исказани со бавно темпо. Читање: глобално да разбере информативен текст проследен со визуелни документи; да разбере кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика, вклучувајќи ја и интернационалната лексика; да разбере кратка и едноставна порака; да разбере конкретни информации во натписи, соопштенија, плакати, реклами, проспекти.</p>				

	<p>Зборување: да изговара цели реченици со правилна интонација, акцент и ритам; да поставува едноставни прашања; да одговара на едноставни прашања во врска со личните податоци, семејство, интереси, вкусови, слободно време и сл.; да даде краток и едноставен опис на своето опкружување; да користи и да развива сопствени стратегии за усно изразување. Пишување: да ги познава и да ги почитува интерпункциските правила и правописот; да пишува зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; да пополнува формулари; да пишува кратки едноставни текстови во кои ќе се претстави себеси и друг, да ја опише својата околина, да ги набројува активностите од своето слободно време; да пишува кратки пораки и да гради сопствени стратегии за совладување на писменото изразување на германски јазик.</p>
11.	<p>Содржина на предметната програма:</p> <p>Граматика: глаголи и конјугација на глаголи (haben, sein, kommen, sprechen, fahren, schlafen, sehen...) прашални зборови (wer, wo, woher, wie,) лични заменки (акузатив и датив), присвојни заменки (номинатив и акузатив), определен/неопределен член, делливи глаголи (trennbare verben), прилози за време (акузатив и датив), прашални реченици, модални глаголи (mögen, können, wollen, dürfen, sollen, müssen), перфект (минато време), императив (заповеден начин), прилози за место, можен начин (könnten, würden+infinitiv), компаратив и слуперлатив кај придавките (viel, gern, gut), глаголи со датив, сврзници за независни реченици (und, oder, aber, denn), редни броеви.</p> <p>Лексика: азбука, броеви, лични податоци, професии, држави/национална припадност, бои, предмети во училишта, зборови во врска со семејството, изглед и карактерни особини, интереси, активности во слободното време, денови, месеци, датуми и часови; мерки за тежина, мебел, апарати во домаќинството, временска прогноза, делови од човечкото тело, дијагнози и препораки, знаменитости на град, превозни средства, мода и облека, позначајни празници во земјите од германскојазичното подрачје. Читање: кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика. Зборување: формално и неформално обраќање и поздравување; барање/давање информација при прв контакт (име, адреса, професија, возраст, национална припадност); барање/давање информации за активностите од своето слободно време; изразување афинитети во врска со активностите во слободното време; барање/давање информации за ден, месец, датум или конкретно време/час; поканување/прифаќање и одбивање; барање/давање дозвола; заблагодарување и одговарање на заблагодарување; опишување на секојдневните активности, поставување прашања и одговарање на нив; дијалози на пазар, во ресторан; опишување на стан или конкретна просторија, опишување на некоја професија, на посетен град, држава; закажување, презакажување или откажување на термин; порака на телефонска секретарка, дијалози во трговски центар, опис на слика од моден магазин, споделување мислења околу специјалитети, честитки и фрази за честитање на празници или свечености во германскојазичните земји; продукција на кратки искази на познати теми.</p>

	<p>Пишување: зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; подредување зборови во слеана низа; пишување по диктат; пополнување формулари; пополнување текстови со испуштени зборови; пишување пораки, електронски пораки; пишување краток едноставен состав (од 40 до 50 збора) според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот.</p> <p>Давање дополнителни информации за социокултурните карактеристики на Германија и Австрија и формирање позитивен став кон земјите и културата чиј јазик се изучува.</p>			
12.	Методи на учење: Интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.			
13.	Вкупен расположив фонд на време	2 ЕКТС x 30 часа = 60 часа		
14.	Распределба на расположивото време	30+15+15= 60 часа (0+0+4)		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	0 часа
		15.2.	Вежби	0 часа
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часа
		16.2.	Самостојни задачи	15 часа
		16.3.	Домашно учење	15 часа
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови	40+30 бодови	
	17.2.	Проектна задача/ проект (презентација: пис. и усна)	10 бодови	
	17.3.	Активност и учество	20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа, редовноста на предавањата и вежбите		
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик и германски јазик		

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација		
22.	Литература				
22.1	Задолжителна литература				
	РБ	Автор	Наслов	Издавач	Год
	1.	Marion Kerner, Silke Hilpert, Monika Reimann, Andreas Tomaszewski..	Schritte International 1 Kusrbuch + Arbeitsbuch	Hueber Verlag	2006
	2.	Friederike Jin, Ute Voß	Grammatik aktiv Üben, Hören, Sprechen	Cornelsen	2018
	3.	Ранка Грчева Петер Пау	Голем македонско-германски и германско-македонски речник	Магор	2006
22.2.	Дополнителна литература				
	РБ	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Димитрија Гацов	Германска Грамматика	НУБ „Климент Охридски“ - Скопје	1995
	2.	Evans Sandra, Pude Angela, Sprecht Franz	Menschen A1.2	Hueber Verlag	2012
	3.	Olga Swerlowa	Grammatik & Konversation Arbeitsblätter für den Deutschunterricht A1-A2-B1	Langenscheid	2013

Ред. бр. 40		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	СТРУКТУРНИ КОМПЕТЕНЦИИ НА ЗДРАВСТВЕНИ РАБОТНИЦИ И СТУДЕНТИ			
2.	Код	3FM162122			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки Универзитет „Гоце Делчев“, Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	III/5	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	Проф. д-р Цена Димова			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции):				

	<ul style="list-style-type: none"> - медицинска едукација со педагошки пристапи кон стигмата и нееднаквости кои потенцираат културното разбирање на индивидуалните пациенти, со особено внимание на силите кои влијаат врз здравјето на ниво над индивидуалните интеракции. - Ги разгледува постојните структурни пристапи кон стигмата и здравствените нееднаквости кои се развиваат надвор од медицината и предлага измени во медицинска едукација. 			
11.	<p>Содржина на предметната програма:</p> <p>А) Предавања:</p> <p>1.Вовед во структурни компетенции на здравствени работници и студенти; 2.Наративна медицина; 3.Препознавање на структури кои ги обликуваат клинички интеракции; 4.развивање на екстра-клинички јазик на структура; 5.реартикулација на "културната" формулација во структурна смисла; 6.набљудување и замислување на структурни интервенции; 7.Културолошки аспекти во унапредување на здравје на вулнерабилни групи (однос доктор – пациент, студент – пациент, однос со лица од ранливи групи); 8.HIV и AIDS- поврзани со стигма и дискриминација: концептуална рамка и импликации, систем и нон -дискриминација во системот; 10.Нон-дискриминација на ранливи и социјални групи; 11.Специфичен пристап и подобрување на здравствена заштита на ранливите и социјални групи со соодветен пристап на нон-дискриминација;12.Интер културолошки и структурни компетенции и комуникации.</p> <p>Б) Вежби:</p> <p>1.Етички аспекти на медицински истражувања врз луѓе и кај ранливо население; 2.Културолошки компетенции; 3.Структурни компетенции; 4.Наративна медицина; 5.Медицинска одговорност за недискриминација (ставови, знаења, вештини); 6.Дискриминација при заштита на здравјето кај вулнерабилните групи; 7.Културолошки и структурни аспекти на вулнерабилни групи; 8.Поимот еднаквост и негови претпоставки; 9.Респектирање на човековите права; 10.Јавното здравство и здравствениот систем напредување на културолошките и структурни компетенции на здравствените професионалци; 11.Културолошки аспекти во унапредување на здравје на вулнерабилни групи (однос доктор – пациент, студент – пациент, однос со лица од ранливи групи); 12.HIV и AIDS- поврзани со стигма и дискриминација: концептуална рамка и импликации.</p>			
12.	Методи на учење: Предавања, работилници, аудиториски вежби, консултации.			
13.	Вкупен расположив фонд на време	2 ЕКТС x 30 часа = 60 часа		
14.	Распределба на расположивото време	30+0+10+10+10=60 часа		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	30 часа
		15.2.	Вежби	0 часа

16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	10 часа
		16.2.	Самостојни задачи	10 часа
		16.3.	Домашно учење	10 часа
17.	Начин на оценување			
17.	17.1.	Тестови (колоквиуми и завршен испит)		70 бода
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бода
	17.3.	Активност и учество		20 бода
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Предавања, работилници, аудиториски вежби, консултации.		
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Придружна евалуација на студентите и самоевалуација		

22	Литература				
22.1	Задолжителна литература				
	РБ	Автор	Наслов	Издавач	Год.
	1.	Ќосевска Е, Велиќ-Стефановска В, Најчевска М, Спасовски М, Георгиевска-Исмаил Љ, Димова Цена, Положани А, Мирчевска Л, Рајчановска Д	Културолошки и структурни компетенции на здравствените работници: книга за студенти по медицински науки и здравство	Фондација Отворено општество – Скопје, Македонија, ISBN 978-608-218-271-1	2018.
2.	Ќосевска Е, Велиќ-Стефановска В, Најчевска М, Спасовски	Културолошки и структурни компетенции на здравствените	Фондација Отворено општество –	2018	

		М, Георгиевска-Исмаил Љ, Димова Цена, Положани А, Мирчевска Л, Рајчановска Д	работници: практикум за студенти по медицински науки и здравство	Скопје, Македонија, ISBN 978-608- 218-272-8.	
	3.	Jonathan M. Metzl Helena Hansen	Structural competency: Theorizing a new medical engagement with stigma and inequality Structural Stigma and Population Health	Social Science & Medicine Volume 103, Pages 126–133	2014
22.2	Дополнителна литература				
	РБ	Автор	Наслов	Издавач	Год
	1.	Quesada J., Holmes SM, Sue K., Bourgois Ph.,	Re-invigorating the social history: "Structural vulnerability" as a tool for promoting structural competence in health care.	Academic Medicine structural Vulnerability Manuscript: 1-17	2015
	2.	Charon Rita, Hermann Nellie, Devlin Michael.	Close Reading and Creative Writing in Clinical Education: Teaching attention, Representation and Affiliation	Academic medicine	2015
	3.	Castaneda Heide,., Holmes Seth M, Madrigal DS., DeTrinidad Young Maria-Elena, Beyeler Naomi, Quesada James	Immigration as a Social Determinant of Health	Annu. Rev. Public Health 2015.36:375-392.	2015
	4.	Holmes Seth M., Greene Jeremy A. Stonington Scott D.	Locating global health in social medicine	Global Public Health: An International Journal for Research, Policy and Practice	2014

Ред. бр. 41		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ОСНОВИ НА НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА РАБОТА			
2.	Код	3FM160122			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус на студии			
6.	Академска година / семестар	2022 / 2023 год. V - семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	Редовен професор д-р Милка Здравковска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Стекнување на знаење за основните принципи и методологија на научно-истражувачката работа; Користење на биомедицинските бази на податоци и практикување на медицина базирана на докази; Стекнување на вештини за изведување на истражување; Спроведување на истражувачки проект; Правила за подготовка на манускрипт за публикација на резултати од научно истражување; Правила и подготовка за успешна презентација на научен труд во форма на орална или постер презентација.				
11.	<p>Содржина на предметната програма:</p> <p><u>Теоретски наставни единици:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основни поими за наука и научен метод 2. Етика и одговорно однеасување во научно истражувачката работа 3. Епидемиолошки методи во научно-истражувачката работа 4. Типови на истражувања – дизајн на студии 5. Користење на биомедицински бази на податоци и практикување на медицина базирана на докази 6. Стратегии за пребарување на литература 7. Планирање и спроведување на научно истражување 8. Научен труд - класификација на трудовите 9. Делови на научен труд 10. Подготовка на манускрипт и публикување 11. Цирирање на референци 12. Стил на пишување и презентација на научен труд <p><u>Практични наставни единици:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 13. Етика во научно истражувачката работа: прикази на случаи и дискусија 				

	14. Пребарување на интернет - користење на биомедицински бази на податоци 15. Стратегии за пребарување на литература 16. Критичка анализа на труд (примери на публикувани трудови) 17. Планирање на истражување 18. Начини на собирање на податоци – конструирање на анкетен прашалник 19. Проектна задача за научно истражувачки проект по зададена хипотеза – работа во мали групи 20. Презентација на проектните задачи – критичка анализа 21. Презентација на проектните задачи – критичка анализа 22. Самостојно правење на абстракт од трудови кои се публикувани (in extenso) 23. Презентација на абстракти – критичка анализа 24. Орална/постер презентација на научен труд			
12.	Методи на учење: Предавања, вежби, методи на групни дискусии, индивидуални задачи, семинарски труд, презентација на научен труд;			
13.	Вкупен расположив фонд на време	2 ЕКТС x 30 часа = 60 часа		
14.	Распределба на расположивото време	30 + 15 + 15 (2+0+0)		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	30 часа
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часа
		16.2.	Самостојни задачи	15 часа
		16.3.	Домашно учење	
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови и завршен усмен испит		70 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)

		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	За потпис - присуство на најмалку 7 (60%) предавања; За завршен испит -освоени минимум 42 бода по сите основи;	
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација	

22.	Литература				
	Задолжителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.1.	1.	Здравковска Милка	Авторизирани предавања		
	2.	Марушиќ и сор.	Увод у знанствени рад у медицини	Медицинска наклада, Загреб	2004
	3.	Мирко Ж. Спироски	Научниот труд – да се напише и да се објави	Скопје	2002
	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.2.	1.				
	2.				
	3.				

Ред. бр. 42		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	НУТРИЦИЈА И ДИЕТЕТИКА			
2.	Код	ЗFM161222			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/ медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	2022/23 6-ти семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	Проф. д-р Катарина Смилков			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	<p>Цели на предметната програма (компетенции):</p> <ul style="list-style-type: none"> Теоретско и практично познавање од областа на нутрицијата и диететиката, а особено: диететската проценка на пациентите, познавања од делот на нутриентите и принципите на рационална исхрана, како и практична примена на принципите на рационална исхрана и режимите на исхрана кај здрави индивидуи од различни групи и исхрана при различни заболувања и диететски режими. Запознавање со примената на суплементи и додатоци во исхраната како и најчестите интеракции лек-храна Препознавање на потребите од нутритивна интервенција како и познавања во врска со диететските интервенции како аугментација на терапевтските пристапи за третман на болести 				
11.	<p>Содржина на предметната програма:</p> <ul style="list-style-type: none"> Основни поими во нутриција и диететика. Диететска проценка и статус. Нутриенти. Принципи на рационална исхрана. Исхрана кај различни возрастни групи на здрави луѓе (доенчиња, деца, училишни деца и бременни жени, адолесценти, возрастни, стари лица). Нутритивни интервенции. Исхрана во состојба на болест: метаболен синдром (дебелина, дијабетес, КВБ, дислипидемија). Исхрана во состојба на болест: болести на гастроинтестиналниот систем, наследни метаболни нарушувања. Исхрана во состојба на болест: бубрежни заболувања, респираторни заболувања. Исхрана во состојба на болест: канцер, невролошки состојби 				

	<ul style="list-style-type: none"> Нутритивна поддршка. Ентерална и парентерална исхрана. Палијативна нега. Пречувствителност на храна и лек-храна интеракции. Додатоци во исхраната и суплементи. Популарни диети и нивни карактеристики. 			
12.	Методи на учење: предавања, консултации; изработка на самостојна семинарска работа; домашно учење; подготвителна настава за испити и колоквиуми: консултации			
13.	Вкупен расположив фонд на време	2 ЕКТС x 30 часа = 60 часа (2+0+1)		
14.	Распределба на расположливото време	30+0+15+10+50=120 часа		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	15 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	0 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови
		16.2.	Самостојни задачи	10 часови
		16.3.	Домашно учење - задачи	50 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		70 бодови
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби		
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски		

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Катарина Смилков	Авторизирани предавања, е-учење	УГД Штип	2022
		2.	Webbster-Gandy, M, Holdsworth	Oxford handbook of nutrition and dietetics	Oxford medical handbooks	2015
		3.	Mahan, LK, Escott-Stump, S (Ed)	Krause's Food and Nutrition Therapy (12 th Ed)	Saunders, Elsevier	2008
	4.	Barker, HM	Nutrition and Dietetics for Health Care	Churchill Livingstone	2002	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Thompson JL, Manore MM, Vaughan LA	The Science of Nutrition	Pearson Education, Inc. 2nd Ed	2011
		2.	Larson Duyff, R. (Ed)	American Dietetic Association Complete Food and Nutrition Guide	John Wiley & Sons, Inc. 3rd Ed.	2006
3.	Whitney E, DeBruyne LK, Pinna K, Rolfes SR	Nutrition for Health and Health Care	Wadsworth, Cengage Learning 4th Ed	2011		

Ред. бр. 43		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ИНФЕКТИВНИ ЗАБОЛУВАЊА СО НЕГА			
2.	Код	3FM162022			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Трета година / VI семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	Проф. д-р Вело Марковски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање на студентите со: <ul style="list-style-type: none"> – етиологијата, епидемиологијата и значењето на сексуално преносливите болести за хуманата патологија; – социјално – психолошките и економските ефекти од сексуално преносливите болести; – начинот на заштита, начинот на дијагностицирање и лекувањето на сексуално преносливите болести. 				
11.	Содржина на предметната програма: <ul style="list-style-type: none"> – Значење на сексуално преносливи болести, препознавање, заштита, дијагноза и лекување; – Уринарни инфекции; – Генитални и аноректални инфекции; – ХПВ инфекции; – ХИВ инфекции; – Хепатитис Б; – Херпес вирусни инфекции; – Сифилис; – Гонореа; – Кламидија и уреоплазма; – Генитални брадавици; – Габични и паразитарни генитални инфекции. 				
12.	Методи на учење:				

	Интерактивни предавања, индивидуална и групна работа, примена на Power Point презентации, проектни задачи, самостојни задачи, домашно учење.			
13.	Вкупен расположив фонд на време		2 ЕКТС x 30 часови = 60 часови (2+0+0)	
14.	Распределба на расположливото време		30+0+10+5+15	
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часови
		15.2.	Вежби	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	10 часови
		16.2.	Самостојни задачи	5 часови
		16.3.	Домашно учење - задачи	15 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		70 бодови
	17.2.	Индивидуална работа / проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби	
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација	
22.	Литература			
	22.1.	Задолжителна литература		

		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Вело Марковски	Сексуално преносливи заболувања	УГД, Штип	2014
		Дополнителна литература				
	22.2.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Катедра по инфектологија	Инфективни болести	Тримакс	2007

Ред. бр. 44		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ЗАВРШЕН ИСПИТ			
2.	Код	ЗФМ142422			
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Трета година / VI семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	7
8.	Наставник				
9.	Предуслови за запишување на предметот	Запишана трета година			
10.	<p>Цели на предметната програма (компетенции):</p> <p>Студентот да ја совлада постапката за пишување стручен и истражувачки труд, како и начинот на негово презентирање. Оспособување на студентот за истражувачка работа, со вклучување на сите потребни елементи: формулирање на тема, преглед на литература, методологија на работа, собирање на податоци, пишување извештај и усна презентација на резултатите од трудот.</p>				
11.	<p>Содржина на предметната програма:</p> <p>Завршниот испит претставува истражувачки труд на студентот преку кој студентот се запознава со истражувачката методологија. По спроведување на истражувањето, студентот подготвува завршен испит во форма која ги содржи следниве поглавја: Вовед, Теоретски дел, Методологија, Резултати и дискусија, Заклучок и Користена литература.</p> <p>По завршената изработка на трудот и одобриението од менторот, се закажува јавна одбрана. Јавната одбрана се реализира пред членови на комисија во следен состав: Претседател на комисија, Прв член на комисија и Втор член на комисија, кој воедно е и ментор на трудот.</p> <p>Во скратена форма, студентот ги презентира главните аспекти на трудот, а потоа одговара на прашањата кои ги поставуваат членовите на Комисијата. По завршување на јавната одбрана, членовите на комисијата се повлекуваат и донесуваат одлука дали завршниот испит е положен, со соодветна оцена.</p>				

12.	Методи на учење: Метод на пишан текст и метод на усна презентација.			
13.	Вкупен расположив фонд на време	7 ЕКТС x 30 часа =210 часови		
14.	Распределба на расположливото време	0+0+0+150+60		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	0 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	0 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	0 часови
		16.2.	Самостојни задачи	150 часови
		16.3.	Домашно учење - задачи	60 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		/
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)		/
	17.3.	Активност и учество		/
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Положени испити од студиската програма за Медицински сестри/Медицински техничари		
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација		
22.	Литература			
	22.1.	Задолжителна литература		

		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				